

1408/6
11.7.2011

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
Këshilli i Ministrave

V E N D I M

Nr. 479, datë 29.6.2011

P Ë R

MIRATIMIN E STRATEGJISË MINERARE TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të neneve 7, pika 2, dhe 56, pika 1, të ligjit nr.10 304, datë 15.7.2010, "Për sektorin minerar në Republikën e Shqipërisë", me propozimin e ministrit të Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, Këshilli i Ministrave

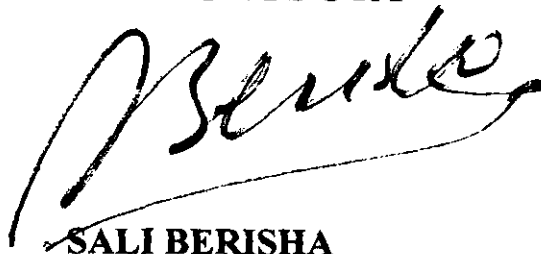
V E N D O S I:

1. Miratimin e Strategjisë Minerare të Republikës së Shqipërisë, sipas tekstit bashkëlidhur këtij vendimi.
2. Vendimi nr.455, datë 5.7.2006, i Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e strategjisë së zhvillimit të industrisë minerare", shfuqizohet.
3. Kapitulli IV "Zhvillimi i industrisë minerare" i dokumentit të Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve, miratuar me vendimin nr.795, datë 11.7.2007, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve", shfuqizohet.

4. Ngarkohet Ministria e Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në “Fletoren zyrtare” .

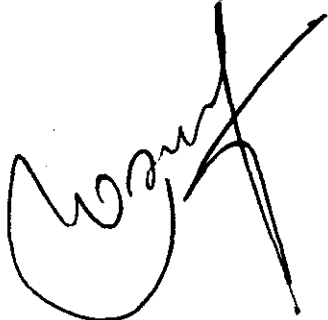
KRYEMINISTRI

A large, stylized handwritten signature in black ink, appearing to read 'Berisha', with a long horizontal flourish extending to the right.

SALI BERISHA

**MINISTRI I EKONOMISË,
TREGTISË DHE ENERGETIKËS**

NASIP NAÇO

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Naço', with a large, circular flourish on the left side and a long vertical stroke on the right.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E EKONOMISË, TREGTISË DHE ENERGJETIKËS
DREJTORIA E PËRGJITHSHME E ZHVILLIMIT TË POLITIKAVE
TË BURIMEVE NATYRORE

STRATEGJIA MINERARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

2010 - 2025

PËRMBAJTJA

1	Hyrje	Fq. 9
2	Pamje e Përgjithshme (Gjendja aktuale dhe sfīdat)	Fq. 11
3	Vizioni, Prioritetet Strategjike, Synimet dhe Objektivat Strategjike	Fq. 15
3.1	Vizioni	Fq. 15
3.2	Prioritetet Strategjike	Fq. 15
3.3	Synimet dhe Objektivat	Fq. 18
	Objektivat afatshkurtër	Fq. 18
	Objektivat afatmesëm	Fq. 19
	Objektivat afatgjata	Fq. 20
4	Politikat	Fq. 21
5	Drejtimit specifike të zhvillimit	Fq. 24
6	Indikatorët e monitorimit dhe vlerësimit të Strategjisë	Fq. 29
7	Programi i veprimit me kostot	Fq. 33

1. HYRJE

Strategjia e zhvillimit të industrisë minerare, miratuar në vitin 2006, është përditësuar me këtë strategji të re, ku arrihet vlerësimi i të gjitha komponentëve të saj, në shërbim të realizimit të qëllimit final rritjes së mirëqenies së shtetasve shqiptar dhe maksimizimit të përfitimeve nga industria minerare, realizimit të objektivave, përmirësimeve të kuadrit ligjor, forcimit të institucioneve minerare, planifikimit të territorit, rivlerësimi të rezervave minerale, strategjive specifike të mineraleve, marrëdhënieve të partneritetit shtet-biznes privat, politikat kombëtare dhe rajonale të punësimit, çështjet e mjedisit dhe aspekteve sociale në zonat minerare, përballjen e veprimtarive minerare në Shqipëri, parë kjo me aktivitetin minerar në rajon, në vendet europiane, e më gjerë, për të siguruar një zhvillimin të qëndrueshëm dhe afatgjatë nëpërmjet investimeve efektive.

Dokumenti i Strategjisë së zhvillimit të industrisë minerare merr në konsideratë reformat politike dhe institucionale në drejtim të integritit të vendit në strukturat e BE-së dhe i shërben politikbërësve për të vlerësuar industrinë minerare si një burim fitimi për vendin, për punësimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të ekonomisë. Ky dokument përfshin koncepte të reja dhe koherente me strategjinë europiane për mineralet, sfidat, kërkesat për minerale, klasifikimit të burimeve minerare sipas parametrave të njohur ndërkombëtarë, përparësinë e zhvillimit të veprimtarive për trajtimin e mineraleve si një proces të shtimit të vlerës së tyre në vend dhe punësimit, prodhimin e produkteve të reja në këtë biznes, mënyrat e marrjes dhe shpërndarjes së informacionit, fokus të fortë në mbikëqyrjen dhe monitorimin e veprimtarive minerare ekzistuese dhe në të ardhmen, vlerësim transparent të dhënies së të drejtave minerare, transparencës për publikun, transparencës në marrjen e vendimeve, përfshirjen e autoriteteve lokale, mënyrat për të ofruar burime të tilla minerale me qëllim të realizimit të aktiviteteve minerare dhe fitim maksimal për qytetarët shqiptarë, qeverisjen e mirë, luftën kundër varfërisë veçanërisht në zonat rurale, rritjen e punësimit, luftën e korrupsionit, përgatitjen e modeleve të promovimit, përsosjen e strukturave institucionale të minierave dhe të legjislacionit duke krijuar një vizion të qartë për rolin e industrisë minerare në të ardhmen me moton: "*Veprimtari Minerare për një zhvillim të qëndrueshëm të sektorit dhe vendit*".

Në këtë draft vlerësohet situata aktuale e zhvillimit të sektorit duke patur parasysh që ai ka kaluar nëpër tri faza: *faza e parë* që përfshin periudhën para luftës së dytë botërore shënuar nga dy ngjarje të rëndësishme të industrisë minerare, në 1922 u hartua e parë Harta gjeologjike e Shqipërisë, e para e llojit të saj në Ballkan, dhe miratimi në 1929 i ligjit minerar, i cili hapi rrugën për eksplorimin dhe shfrytëzimin e resurseve minerale; *faza e dytë* (1944-1994), shënon periudhën kur aktiviteti minerar u organizua në ndërmarrjet shtetërore dhe u konceptua si një nga shtyllat e zhvillimit ekonomik të vendit. Minierat dhe më tej industria që lidhej me to, morën një zhvillim, mbështetur në politikat e një ekonomie të centralizuar shtetërore. Kromi, bakri, qymyrguri, hekur-nikeli, argjilat, gëlqerorët, e disa minerale të tjerë, u futën në rrugën e një planifikimi të centralizuar, në mbështetje të nevojave për eksport e punësim; *faza e tretë*, pas vitit 1994, ku koncepti i pronësisë dhe zhvillimit të veprimtarisë minerare u nda, zhvillimi i sektorit nga forma e centralizuar u bazua në konceptet e zhvillimit të tregut të lirë ku pronësia ishte e shtetit dhe veprimtaria minerare zhvillohej nga subjektet minerare mbi bazën e përfitimit të të drejtave minerare, që në vetvete kanë konceptin e një aktiviteti koncesionar. Periudha e tranzicionit, që shndërroi industrinë minerare, nga element bazë i ekonomisë së centralizuar shtetërore në një sektor tregu funksional për vendin, për fushën minerare, u realizua me miratimin e Ligjit Minerar të Shqipërisë, ku shteti mbajti të drejtën e pronësisë mbi pasuritë minerare, dhe transferoi të drejtën minerare të subjektet minerare. Kjo situatë e re ligjore, përcakton detyrimet e organeve shtetërore për promovimin dhe miradministrimin e pasurive minerare të vendit dhe të drejtën e detyrimet e zotëruesve të së drejtave minerare për shfrytëzimin racional dhe të sigurt të vendburimeve minerare.

Kriza e thellë social-ekonomike që kishte përfshirë vendin në vitet '90, krijoi pa dyshim edhe shumë probleme për industrinë minerare. Në radhë të parë ranë lidhjet me tregun tradicional, u krijua vakum në organizimin institucional që shpuri në ulje të burimeve financiare, pati një lëvizje të madhe të kapaciteteve profesionale, u ndërpre procesi i përgatitjes së mëtejshme të vendburimeve, e më tej u bë e qartë se sistemi minerar po shkonte drejt shkatërrimit. Reformimi në aktivitetin minerar u pa si domosdoshmëri që pasuritë minerare të vendit tonë të mund të shfrytëzoheshin në mënyrë racionale, të bëheshin një burim të ardhurash dhe objekt punë për pjesën e popullsisë që kishin lidhur interesat e tyre me këtë aktivitet.

Ligji Minerar i miratuar dhe aktet nënligjore, të hartuara në zbatim të tij, garantuan fillimin e procesit të reformimit të industrisë minerare, i cili u pa si një proces i vazhdueshëm për realizimin e objektivave afatgjata të zhvillimit, objektivave afatmesëm, si një proces që të mund të mbronte këtë industri nga kolapsi total, duke patur si qëllim konsolidimin e aktivitetit minerar në një aktivitet fitimprurës, mbështetës i prioriteteve kryesore të zhvillimit, burim punësimi dhe sigurimin e ritmeve të një rritjeje të qëndrueshme, si garanci kryesore për përmirësimin e klimës së biznesit në këtë sektor.

Ky reformim synoi realizimin sa më parë të procesit të privatizimit, (1993-vazhdim); krijimin e një bazë ligjore e administrative të bazuar në parimet e ekonomisë së tregut, (1994); liberalizimin e dhënies së të drejtave minerare; (1994-2010); ristrukturimi dhe komercializimi i ndërmarrjeve shtetërore, (1994-1998); mbylljen e minierave jo efektive, konservimi i minierave potenciale, (1993-vazhdim); dhënia me koncesion e aseteve në industrinë minerare, (1995-2009); rehabilitimin e zonave minerare egzistuese dhe atyre në aktivitet.

Strategjia e zhvillimit të industrisë minerare që përcakton politikat dhe programet e veprimit të menaxhimit të burimeve minerare ekzistuese si dhe zhvillimin e tyre në perspektivë në përputhje me zhvillimet e reja të ekonomisë shqiptare, prioritetet e zhvillimit të kësaj industrie, me objektivat afatgjata, objektivat afatmesme dhe imediate, vlerësimin e potencialit minerar sipas grup-mineraleve, bazë për vendim-marrjen, planifikimin territorial, zhvillimin e qëndrueshëm të ekonomisë dhe infrastrukturës, luftës kundër varfërisë sidomos në zonat rurale, punësimin në vijimësi, përmirësimin e bilancit valutor të vendit, transparencës dhe luftën ndaj korrupsionit, ka si **Vizion** të saj një zhvillim të qëndrueshëm të sektorit duke marrë parasysh impaktet ekonomike, mjedisore dhe sociale, bazuar mbi parimet e ndarjes së të ardhurave midis të gjitha niveleve të qeverisjes, kompanive dhe komuniteteve konkurruese për tërheqjen e investitorëve dhe balancuesë midis të drejtës së licencës minerare dhe taksimit të industrive përgjatë zinxhirit të vlerës. Transparenca e të ardhurave është esenciale. **Misioni** i saj duhet të garantojë një strukturë minerare eficiente nga pikëpamja ekonomike duke u mirë-orientuar në treg dhe zgjeruar alternativat për vetë diversitetin e aktivitetit minerar, të parashikojë transformimet që do të ndodhin në aktivitetin minerar nëpërmjet miradministrimit të burimeve natyrore për një zhvillim të qëndrueshëm dhe si i tillë një rritje të mirëqenies dhe të të ardhurave të shtetasve shqiptare, të nxisë, mbështesë dhe inkurajojë zhvillimin dhe rritjen e prodhimit vendas, përpunimin e mineraleve për shtimin e vlerës së tyre dhe punësimin në vend, të bashkërendojë dhe bashkëveprojë Programet Minerare të vendit, me atë rajonal, europiane e më gjerë, të përmirësojë klimën e Investimeve të huaja. **Slogani** i saj "Minerale dhe Energji për një zhvillim të qëndrueshëm" duke ruajtur përherë **Vlerat** e saj profesionalizmin dhe transparencën.

2. PAMJE E PERGJITHSHME (GJENDJA AKTUALE, SFIDAT)

Përkundër ngadalësimit të ekonomisë globale, Shqipëria ka qënë në gjendje të ruajë një situatë të qëndrueshme makroekonomike me rritje pozitive, rritje të investimeve të huaja direkte si rezultat i përpjekjeve të intensifikuara në zbatimin e një seri reformash fiskale dhe legjislative për të përmirësuar klimën e biznesit, nënshkrimin të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit me BE në qershor 2006, dhe anëtarësimit në NATO, 2009. Zhvillimi i sektorit minerar në Shqipëri është në kahe pozitive. Ky aktivitet për periudhën pas viteve 1994 po zhvillohet tërësisht nga sektori privat. Nisur nga ky fakt, për zhvillimin e mëtejshëm të këtij sektori duhet që elementin bazë të politikave minerare ta përbëjë tërheqja e investimeve nga sektori privat për kërkim-zbulim, shfrytëzim, miradministrim i pasurive minerale dhe shfrytëzim racional i tyre, veprimtari të mbrojtjes mjedisore, rritja e elementit të kualifikuar në veprimtaritë minerare, etj.

Politikat ekzistuese dhe strategjia e zhvillimit të sektorit minerar është përcaktuar në disa dokumente bazë si: Ligji nr. 10304, datë 15.07.2010, "Për sektorin minerar në Republikën e Shqipërisë" dhe aktet e tij nënligjore, Programi i Qeverisë së Shqipërisë (2009-2013); Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (2007-2013); Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve (2007-2013); Strategjia për Zhvillimin e Industrisë Minerare (2006).

Shqipëria është një vend i pasur me burime minerare, kjo një fushë specifike zhvillimi, krahasuar me rajonin dhe vendet europiane dhe me mundësi të mëdha profesionale në këtë fushë për t'i bërë këto burime fitimprurëse. Struktura gjeologjike e Albanideve ka kushtëzuar një shpërndarje të gjerë dhe të larmishme të mineraleve. Në zonat tektonike të brendshme numërohen koncentrimet kryesore të depozitave të mineraleve metalike ndërsa në ato të jashtme depozitimet e naftës dhe gazit natyror. Përbërja e pasur metalogjene e këtyre zonave përbën karakteristikën kryesore të territorit shqiptar. Inventari i burimeve minerare përfshin mineralet metalike (krom, bakër, zink, hekur-nikel, nikel-silikat, sulfide të nikelit, bokside, titano-manjetikët, metalet e çmuara, rërat bregdetare, etj), mineralet industriale (olivinite, dolomite, argjilat, magnezite, gipset, fosforite, xham vullkanik, gurët dekorativë, gëlqerorë të mermerizuar, bazalte, kuarcite, rëra kuarcore e feldshpatike, etj) qymyret dhe torfat, materialet e ndërtimit, ujërat minerale dhe ato nëntokësore, etj. Zbulimi, nxjerrja dhe përpunimi i mineraleve, përbën një aktivitet shumë të rëndësishëm për ekonominë shqiptare.

Referuar regjistrimit minerar, më datë 31.12.2010 në industrinë minerare kanë qënë në aktivitet 736 Leje Minerare, nga të cilët 667 leje shfrytëzimi, 69 leje kërkimi, zbulimi dhe kërkim-zbulimi (Tabela 1). Për vitin 2009 është realizuar një eksport prej 81.5 mln EURO kundrejt 34.4 mln EURO të realizuara në vitin 2005. Numri i punonjësve të punësuar në industrinë minerare në fund të vitit 2009 është rreth 6 683 punonjës kundrejt 3 840 punonjësve të punësuar në fund të vitit 2005: Investimet në Ind. Minerare nga sektori privat për periudhën 2006-2009 kapin vlerën 216.5 mln \$ kundrejt 66.4 mln \$ investime të realizuara për periudhën 2002-2005. Siç del nga të dhënat e mësipërme dhe krahasimet e bëra, për 3- 4 vitet e fundit rritja vjetore është mbi 10%, pa llogaritur futjen e minerale të reja në qarkullim kryesisht të materialeve të ndërtimit.

Tabela 1. Gjendja e lejeve minerare sipas regjistrimit minerar me datë 31.12.2010

Leje shfrytëzimi sipas regjistrimit minerar me 31.12.2010		Leje kërkimi, zbulimi, kërkim-zbulimi sipas regjistrimit minerar me 31.12.2010	
Gurë gëlqeror	255		
Krom	230		
Gurë dekorativ	55		
Bakër	4	Krom	37
Argjile	27	Bakër	7
Fe - Ni	24	Fe - Ni	5
Të tjera.	72	Të tjera	20
Totali	667	Totali	69

Industria minerare përballet aktualisht me një seri sfidash që kërkojnë domosdoshmërisht një koordinim të partneritetit të shtetit me biznesin minerar. Pozicionimi i shtetit si pronar i pasurive minerare, partneriteti me subjektet minerare për zhvillimin e industrisë minerare kërkon rregulla të qarta për ecurinë e aktivitetit minerar, i cili i parë nën eksperiencën e deritanishme 15 vjeçare kërkon të vlerësojnë problematikat, të japin zgjidhje të qëndrueshme efikase me një qëllim të vetëm RRRITJEN E MIRËQENIES SË SHTETASVE SHQIPTARE.

Kërkesa gjithnjë në rritje për lëndë të para minerale në vend, dhe me gjerë, përballimi i kërkesave të tregut të brendshëm (ku aktualisht egziston një treg i brendshëm disa qindra milion USD) dhe kryesisht atij të jashtëm ka filluar dhe duhet të vazhdojë duke studiuar potencialin më efektiv mbi bazën e zhvillimeve teknologjike të kohës, mundësisë së pasurimit dhe trajtimit të mëtejshëm të mineraleve tona, mundësisë së hapjes ndaj tregut rajonal dhe sidomos atij europian e global. Në këtë drejtim vërejmë së investimet nga firmat vendase janë rritur nga viti në vit duke evidentuar aktualisht firma me prodhim dhe financa të konsoliduara në njësitë nxjerrëse dhe përpunuese. Këtyre nismave duhet t'i paraprijë programimi afatmesëm dhe afatgjatë i zhvillimit të punimeve të kërkimit gjeologjik dhe zbulimit, vlerësimit të rezervave sipas standardeve ndërkombëtare për mineralet tradicionale të vendit tonë dhe të tjerëve duke synuar planifikimin minerar si pjesë e planifikimit të territorit dhe hartimin e hartës së zonave minerare për promovimin e tyre.

Konjuktura aktuale favorizuese e çmimeve të mineraleve ka drejtuar interesin e shumë investitorëve për industrinë minerare, sidomos në mineralet metalike, krom, bakër, nikel, hekur nikel. Në këtë situatë duhet një përgjigje bazuar në politikat afatshkurtra dhe pragmatiste duke patur parasysh dhe paqëndrueshmërinë e çmimeve dhe kurbat e lëvizjes së tyre. Duhet drejtuar kapitali minerar në tendencat e rritjes së sasisë së prodhimit për krom, nikel, bakër dhe përfitimet momentale të drejtohen për rritjen e shkallës së përpunimit dhe daljes në treg me produkte të rinj në mënyrë që të përballohen në të ardhmen lëkundjet periodike të çmimeve në tregun ndërkombëtar. Bakri duhet medoemos të kthehet në ciklin e plotë për të rritur vlerën e tij dhe njëkohësisht mundësitë e punësimit nëpërmjet zgjerimit të rezervave dhe rritjes së prodhimit në ato egzistuese. Vendburimet kryesore si ai i Munellës doemos duhet të shkojnë drejt përpunimit të plotë të mineralit. Kromi duhet të shkojë drejt përpunimit duke ulur në minimum eksportin si mineral dhe rritur eksportin si ferrokrom, zgjerimi i rezervave për kromet e varfra e trajtimi i tyre për prodhim koncentratesh kromi. Vendburimet kryesore të Bulqizës dhe Batrës kërkojnë doemos një koordinim të bizneseve të vogla që sasia e përgjithshme e mineralit të këtyre vendburimeve të shkojë në përpunim të plotë. Nikeli duhet të çlirohet nga faza e zbulimit dhe të zhvillohet në drejtim të shfrytëzimit dhe metalurgjisë duke krijuar një potencial të ri për ekonominë, që momentalisht është duke shfrytëzuar kapacitetet e lira të objekteve përpunuese metalurgjike të rajonit të Ballkanit (Maqedoni, Kosovë, Greqi, etj.). Prodhimi i produkteve të reja nga gëlqerorët për industrinë kimike, etj.

Nevojat për minerale energjetike po nxjerrin dhe njëherë në pah mundësinë e rihapjes së minierave të mineraleve energjetike mbi bazën e përlllogaritjeve të kostos së energjisë së prodhuar prej tyre në një situatë kur çmimi i energjisë për njësi është rritur dhe mbyllja apo konservimi i minierave të mineraleve energjetike është kryer në situata të tjera, e parë kjo dhe si një mundësi e re për balancimin e sistemit tonë energjetik nëpërmjet TEC-eve me kapacitete të vogla pranë minierave.

Aktiviteti minerar është një burim i madh punësimi në mënyrë të veçantë për zonat rurale, ku ky aktivitet tradicionalisht punësonte rreth 50 % të fuqisë së aftë për punë. Megjithëse shifra e punësimit në industrinë minerare aktualisht nuk është e lartë, përsëri ajo kontribuon dukshëm në mbajtjen e një bazë rurale të kualifikuar dhe është kusht kryesor për një ekonomi rurale të strukturuar mirë. Sot numërohen rreth 7100 punonjës në këtë industri dhe mundësitë janë për shifra shumë më të larta, duke evituar kështu mundësitë e migrimit të brendshëm të popullatës dhe problemeve sociale dhe të infrastrukturës që e shoqërojnë këtë migrim, duke garantuar zhvillimin e këtyre zonave dhe një shpërndarje e zhvillim të biznesit dhe në zonat rurale. Përpunimi i mineralit krijon mundësi për shtimin e këtij punësimi.

Përmirësim i bilancit import-eksport, duke patur parasysh që produktet e dala nga ky aktivitet përbëjnë një potencial të madh për eksportin. Megjithëse për momentin e tanishëm me nivelin përpunues të mineraleve vlerat e eksportit mund të jenë të ulta tendencat në drejtim të përpunimit duhet të nxiten dhe inkurajohen për të shtuar vlerën e shitjes së produkteve me çmime sa më të larta. Në këtë kontekst duhet të merret parasysh fakti që dalja në tregun europian duhet të bëhet me produkte që janë të pakta në këtë treg ose ku konkurrenca nuk është shumë e lartë dhe produktet minerare janë nga produktet e para me të cilat në mund të hyjmë në këtë treg.

Nuk mund të mendohet zhvillimi i industrive të tjera pa një bazë të fuqishme minerare, e cila shërben për veprimtari të mëtejshme në fusha të tjera të industrisë, si asaj të çimentos, të prodhimit të materialeve të ndërtimit, industrisë metalurgjike, industrisë kimike, etj. Vetëm në tregun e brendshëm kërkesa për materiale gipsore, qeramike e çimento është disa qindra milion USD dhe ky treg dhe sot plotësohet një pjesë nga importi, kur vendi ynë jo vetëm ka mundësi ta mbulojë këtë treg për këto materiale, por është i aftë të jenë një burim i fuqishëm eksporti për rajonin . BE-në dhe më gjerë. Kërkesa për plehra kimike, si një nga elementët e zhvillimit të bujqësisë doemos kërkon një ripërtëritje të kësaj industrie me bazë minerare me aplikim të teknologjive të reja.

Duke parë rëndësinë e zhvillimit të aktivitetit minerar si çdo sipërmarrje biznesi dhe ky aktivitet përballet me sfida, të cilat janë pararendëset e rritjes dhe zhvillimit në të gjitha fushat sepse ato stimulojnë ide dhe sfida të reja. Aktiviteti minerar sot përballet me sfida të tilla si:

Rritja e kostos së prodhimit duhet përballuar me rritjen e kapaciteteve prodhuese dhe përpunuese, aplikimit të teknologjive të përparuara mekanizimi, automatizimi, etj., rritjen e nivelit të profesionalizmit në veprimtaritë minerare.

Konkurrenca në rritje në një treg të lirë me konkurrencë ndërkombëtare për produktet e industrisë minerare, përballohet duke dale në treg me produkte të reja, deficitare në tregun rajonal e europian, duke luftuar tendencat e monopolit në këtë fushë, duke shmangur që në shfaqjet e para të saj tendencat për bllokimin e vendburimeve të mineraleve të dobishme, përtej kohës së parashikuar nga Ligji Minerar, pa aktivitet kërkim-zbulimi dhe/ose shfrytëzimi, duke siguruar një mbikëqyrje e monitorim për të garantuar respektimin e detyrimeve të lejeve minerare e kontratave koncesionare në mënyrë rigoroze me tolerancë zero.

Paqëndrueshmëria e çmimeve dhe kurbat e lëvizjes së tyre përballohen nëpërmjet forcimit të kapitalit minerar, mbështetjes së këtij sektori, hartimit të politikave afatshkurtra dhe pragmatiste që të shërbejnë si ndihmesë në drejtim të kalimit nga shfrytëzimi në përpunim, rritje të vlerës së mineralit, bashkimit të subjekteve minerare për forcim të potencialit ekonomik, përfshirje të subjekteve financiare në veprimtarinë minerare.

Konfliktet e pronësisë mbi tokën, problematikë e hasur këto vite, e cila është përballuar duke trajtuar në një seri reformash ligjore të ndërmarra, duke futur konceptet e reja të planifikimit minerar nëpërmjet një gjykimi racional mbi bazën e një planifikimi territorial të qartë e transparent ku duhet të mbizotërojë në të gjitha rastet nxjerrja në pah e përfitimeve të secilës palë, si të pronarit legjitim të tokës (privat, lokal ose shtet), ashtu dhe kërkuesit të të drejtave minerare, duke marrë në konsideratë mundësitë për punësim, ndërtim të infrastrukturës për të gjithë komunitetin vendor, si rrugë, kanalizime, shkolla, qyteza, furnizim me energji, ujë, zhvillim të biznesit në shërbime, etj, nëpërmjet investimeve të firmave private dhe këtyre të fundit për të realizuar vënien në qarkullim ekonomik pasuritë minerare dhe së fundi përfitimi ekonomik i shtetit nëpërmjet sistemit fiskal si pronar i pasurive minerare. Në rastet e zhvillimit të rajonit duhet që për burime të rëndësishme minerare problemi i tokës të trajtohet në kuadrin e investimeve me rëndësi jetike për rajonin.

Përgatitja e burimeve njerëzore të afta për menaxhimin e industrisë minerare. Rëndësi duhet t'i kushtohet përgatitjes së specialisteve inxhinier-ekonomist-menaxher të ardhshëm për të ndërmarrë analiza teknike, ekonomike, vlerësimin e ndikimit mjedisor, social etj. Programet e universitetit duhet të përqendrohen jo vetëm në kontekstin teknik por edhe në atë të menaxhim-biznesit dhe të

kombinuara me praktikat e dobishme të studimit, projektimit dhe zbatimit të njësive përkatëse. Zhvillimi i paketave të simulimit kompjuterik për parashikimin e proceseve teknike dhe ekonomike, si dhe studimi dhe projektimi i sistemeve të reja shfrytëzimi dhe përpunimi efektive për burimet minerale ekzistuese si edhe ato alternative.

Është i nevojshëm përmirësimi i punës studiuese, vlerësuese, projektuese, monitoruese, konsultuese, drejtimit teknik profesional dhe supervizionit të veprimtarisë minerare dhe riskut mineral. Në këtë kuadër është shkuar drejt liberalizimit të këtij tregu duke synuar të nxitet dhe përkrahet puna kërkimore-shkencore, studiuese-projektuese e organizmave shtetërorë, (qëndrat e specializuara, universiteti), e firmave konsulente private si edhe byrotë teknike të firmave apo kompanive private. Ndarja mirë e detyrave të institucioneve shërbyese, shkencore, edukuese dhe mënyra e bashkëpunimit midis tyre do të sigurojë një hap pozitiv në këtë drejtim.

Shmangia e rreziqeve minerare dhe përdorimi i sigurt i tokës, e trajtuar me përmirësimet e kuadrit ligjor që lidhet me monitorimin e minierave të mbyllura dhe atyre në aktivitet, rehabilitimi i të cilave siguron evitimin e rreziqeve minerare dhe përfitimin e zonave industriale për ndërtime me efektivitet të lartë ekonomik.

Ruajtja, mbrojtja dhe rehabilitimi i mjedisit i parë në përshtatjen e legjislacionit me atë europian, e shoqëruar kjo me një mbikëqyrje, monitorim rigoroz të lejeve minerare, respektim i kontratave konçesionare, duke parë me vizionin që këto aktivitete të bëhen faktorët komandues të binomit veprimtari minerare-turizëm në të ardhmen.

Sigurimi teknik dhe trajtimi i punëtorëve përballohet siç është trajtuar me adaptimet e legjislacionit europian në këtë sektor, duke vlerësuar se faktori njerëzor si pjesa më e rëndësishme e aktivitetit mineral duhet të jetë i mbrojtur dhe trajtuar gjatë punës së tij sipas standardeve bashkëkohore, parandalimi i aksidenteve, kualifikimi për sigurinë në punë, kushtet e jetesës dhe të punës dhe niveli ekonomik i këtij faktori do të jenë përcaktues në suksesin e aktivitetit mineral. Një mbështetje ligjore, një oponent më e mirë ndaj punëmarrësve dhe një bashkëpunim frytdhënës punëtor-punëmarrës janë drejtimet për ta përballuar këtë sfidë.

Përfshirja e komunitetit dhe administratës lokale në vendim-marrje është një nga format më transparente të zhvillimit të veprimtarive minerare, duke konsideruar komunitetin si mbështetësin kryesor për zhvillimin e qëndrueshëm të veprimtarisë minerare.

3. VIZIONI, PRIORITETET STRATEGJIKE, SYNIMET DHE OBJEKTIVAT STRATEGJIKE

3.1. VIZIONI

Vizioni i Strategjisë Minerare është rritja dinamike dhe zhvillimi i qëndrueshëm e i harmonizuar i industrisë minerare, nëpërmjet hartimit të politikave e strategjive që garantojnë nxitjen e investimeve vendase e të huaja në sektor, aplikimin e teknologjive të reja, rritjen e përpunimit të mineraleve në vend, konkurrencën, transparencën, profesionalizmin e institucioneve minerare, fuqizimin e kapitalit minerar, një strukturë efikase të minierave, modernizimin, ofrimin e alternativave, specializimin në tregjet e hapura rajonale, europiane dhe me gjerë dhe pozicionuar shtetin si pronar të patjetërsueshëm të pasurisë minerare, duke koordinuar Programet Minierave të vendit me politikën e integritit të tij në BE, rivlerësimin të burimeve minerare sipas standarteve ndërkombëtare, promovimit tërësor të potencialit mineral-mbajtës të vlerësuar aktualisht dhe të perspektivës, shfrytëzimit racional e me efektivitet ekonomik të grup-mineraleve tradicionale e të rinj sipas planifikimit minerar e në përputhje me politikën zhvilluese e integruese të qeverisë për planifikimin e territorit si dhe realizimit të një mbikëqyrje e monitorimi efektiv të veprimtarive minerare, rritjen e pandërprerë të gamës e produkteve minerare nëpërmjet futjes në qarkullim të mineraleve të rinj dhe nxitjes e inkurajimit të proceseve të trajtimit të mineraleve për shtimin e vlerës së tyre dhe punësimit në vend, në respekt të ambientit ku jetojmë dhe të certifikuar nga komuniteti.

3.2 Prioritetet Strategjike

Aktualisht Bashkimi Europian nuk ka një legjislacion minerar të shndërruar në direktivë. Direktivat e sektorit minerar trajtojnë problemet ambientale si rehabilitimi, zonat e mbrojtura (Natura 2000), shkarkimet nga veprimtaria minerare, trajtimi dhe menaxhimi i mbetjeve minerare dhe certifikimi i pajisjeve dhe makinerive të minierave dhe karrierave.

Komisioni Evropian, më 4 nëntor 2008, nisi përgatitjen e studimit për një strategji të re të integruar për BE që bazohet në tre shtylla:

- a) sigurimi i aksesit për shfrytëzimin e lëndëve të para, në mënyrë që të nxisë burime të qëndrueshme të furnizimit me burime minerale;
- b) rritja e shfrytëzimit racional dhe efektiv të burimeve minerare;
- c) promovimin e riciklitimit për të reduktuar konsumin e BE-së ndaj lëndëve të para të papërpunuara dhe uljen e varësisë relative prej importit.

KE si rezultat i analizave për veprimtarinë minerare vlerëson së politikën dhe planifikimi minerar duhet të japin zgjidhje çështjeve më kritike si: furnizimi me minerale metalike, për të cilat BE është deficitar, përdorimit të tokës, planifikimin e prioriteteve, globalizimit të informacionit nëpërmjet bashkëpunimit të institucioneve minerare, praktikën më të mira, mbrojtjen e mjedisit, përfitimet shoqërore, sfidat në këtë sektor, rritjen e transparencës.

Duke marrë parasysh zhvillimin në sektorin minerar në botë, sasitë e mëdha të mineraleve të nevojshme për industrinë në BE, vendndodhjen gjeografike të vendburimeve minerale, rritjen ekonomike në vendet shumë të populluara, si Kina, India, Brazili etj. gjatë dy dekadave të fundit, dhe parashikimet së kërkesa për mineralet në këto vende do të rritet ndjeshëm dhe mund të ushtrojë presion mbi furnizimin e Evropës me minerale sidomos minerale metalike (BE-ja është shumë e varur nga importet e mineraleve metalike, prodhimi i saj i brendshëm është i kufizuar në rreth 3% të prodhimit botëror), faktin se në disa metale prodhimi i Ballkanit është sa 50% e prodhimit të BE, në një kohë kur përdorimi i këtyre mineraleve ofron për BE një vlerë totale të shtuar prej 1 324 miliardë € dhe punëson rreth 30 milion njerëz, politikën tona duhet të drejtohen

në rritjen e prodhimit të këtyre mineraleve dhe përpunimit të tyre në produkte të gatshme për industrinë e ndryshme të makinave, aeronautikës, kimike, etj.

Disa nga prioritetet e BE-së për të garantuar një zhvillim të qëndrueshëm dhe një furnizim të garantuar e në vazhdimësi për këto produkte janë:

- a) përcaktimi i mineraleve kritike, ndryshime e përmirësime ligjore, të politikave e kuadrit rregullator për përdorimin e tokës për shfrytëzimin e mineraleve kritike;
- b) përfshirjen e dispozitave për bashkëpunim dhe tregti për lëndët e para me vendet e tjera në marrëveshjet bilaterale dhe në marrëveshjet e tregtisë;
- c) menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore;
- d) zhvillimin e transparencës të marrëveshjeve të minierave dhe sistemeve të taksave;
- e) rritjen e mbështetjes së buxhetit të BE-së në këtë drejtim;
- f) promovimin e një klime për investime në sektorin e lëndëve të para, duke përmirësuar standardet sociale dhe mjedisore, kushtet e të drejtave të njeriut, luftën kundër punës së fëmijëve, duke përmirësuar njohuritë bazë, R & D, teknologjitë në zbulimin dhe nxjerrjen, shkëmbimin e praktikave më të mira në fushën e përdorimit të tokës; inkurajimin e shkëmbimeve të informacionit, përmirësimit të ndërveprimit dhe shpërndarjen e të dhënave; nxitjen e projekteve kërkimore;
- g) nxitjen e zëvendësimit të lëndëve të para dhe lehtësimin e përdorimit të lëndëve sekondare;
- h) promovimin e riciklit;
- i) shfrytëzimin eko-efikas të mineraleve për një konsum sa më të vogël të energjisë dhe ujit;

Është e rëndësishme që politika jonë minerare të jetë koherente me politikën evropiane për zhvillimin e sektorit mineral, lidhur kjo me objektivin e vendit tonë, për t'u integruar në Bashkimin Evropian. Parë në këtë këndvështrim në këtë strategji janë përcaktuar shtyllat e ndërtimit të saj, prioritetet dhe drejtimet e zhvillimit.

Zhvillimi i qëndrueshëm ka katër synime: prosperitetin ekonomik, mbrojtjen e mjedisit, mbështetjen sociale, barazinë për brezat e sotëm dhe mundësi të barabarta për brezat e ardhshëm. Zhvillimi i qëndrueshëm dhe harmonizuar është parë në politikën dhe strategjinë e industrisë minerare në Shqipëri në tre drejtime kryesore:

- a) Zhvillimin e investimeve, nëpërmjet nxitjes të investimeve vendase e të huaja, përmirësimeve ligjore e rregullatore, lehtësimit të barrierave administrative, përfundimit të procesit të privatizimit, promovimit të bizneseve me vlerë të shtuar, forcimin e institucioneve që kanë të bëjnë me biznesin mineral, inkurajimit të rritjes së prodhimit, përmirësimit të klimës për investime të huaja, ruajtjen e profesionalizmit dhe transparencës.
- b) Zhvillimin e veprimtarive minerare miqësore me mjedisin, përmes zbatimit të masave zbutëse, procesit të rehabilitimit mjedisor dhe forcimit të mbikëqyrjes dhe monitorimit, për të siguruar nivelin e sigurisë në punë, më pak dëme dhe ndotje të mjedisit nga aplikimi dhe zbatimi i teknologjive të avancuara për të minimizuar sa më shumë që të jetë e mundur efektet mbi jetën e komuniteteve dhe të natyrës.
- c) Marrjen në konsideratë të aspekteve sociale, nëpërmjet përfshirjes së komunitetit në diskutime dhe vendim-marrje, rritje të transparencës, përfshirjen e shoqërisë civile në një mënyrë më të gjerë, duke vlerësuar përfitimet dhe dëmet karshi komunitetit si një qasje për të rritur mirëqenien, punësimin, mundësi për përmirësimin e infrastrukturës, sistemin e shëndetësisë dhe të arsimit në veçanti për zonat me aktivitet të dobët ekonomik.

Projekti ri i strategjisë minerare të Republikës së Shqipërisë është në plotësim të detyrimeve që rrjedhin nga ligji Nr. 10304, datë 15.07.2010 "Për Sektorin Mineral në Republikën e Shqipërisë", ndryshimet ligjore të reflektuara në këtë bazë legislative të re për sektorin mineral, e cila përcaktonte dispozitat e saj konceptin e planifikimit mineral të koordinuar me planifikimin e territorit, programimin e veprimtarive minerare nëpërmjet zoonimit mineral të shprehur në

programin 3 vjeçar dhe atë vjetor, duke ofruar transparencë në procesin e lejdhënies dhe duke zhvilluar procesin e konkurrencës përmes një mënyrë të re transparente për dhënien e të drejtave minerare, lehtësimin e procedurave të licencimit (konceptin e "one stop shop" që ka përmirësuar klimën e biznesit të realizuar nëpërmjet reformave që përfshin regjistrimi i biznesit me krijimin dhe funksionimin e Qendrës Kombëtare të Regjistrimit (QKR), funksionimin e Qendrës Kombëtare të Licencimit, reduktimin e barrierave administrative për biznesin dhe cilësinë e kuadrit rregullator, reforma e inspektoriateve, reformat fiskale, tenderimi elektronike.), si dhe promovimin e zonave minerare me metoda bashkëkohore (hartës minerare dixhitale dhe bazës së të dhënave të Industrisë Minerare).

Për të garantuar një zhvillim të qëndrueshëm e të harmonizuar politikat minerare dhe drejtimit e përgjithshme të zhvillimit duhet të sigurojnë:

- a) Një bazë ligjore të plotë, në përputhje me legjislacionin e BE-së dhe standardet e veprimtarisë minerare, që garanton mbrojtjen e mjedisit, shëndetit dhe sigurinë në punë, si dhe transparencën;
- b) Përmirësim të klimës së investimeve përmes krijimit të kushteve konkurruese ligjore dhe fiskale për të tërhequr dhe mbajtur investitorët e sektorit privat: tërheqjen e investitorëve të kualifikuar përmes një metodologjie të licencimit të përshtatshme;
- c) Programim strategjik me objektiva afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata, prioritete duke adresuar çështjet e mjedisit, sociale nëpërmjet përgatitjes dhe zbatimit të një programi Strategjik Mjedisor dhe Social;
- d) Transparencë në procedurat e tenderimit dhe të licencimit, nëpërmjet përdorimit të tenderimit elektronik;
Inkurajim të aktiviteteve të trajtimit të mineraleve si një vlerë e shtuar në vend dhe rritje punësimi;
- e) Përmirësim të produktivitetit dhe konkurrencës, përdorimit racional të burimeve financiare, njerëzore dhe natyrore;
- f) Ofrim të burimeve minerare bazuar në diversitetin mineral, të koordinuar me strategjitë sektoriale dhe programet e vendit me ato rajonale, BE dhe më gjerë;
- g) Përmirësim të bilancit ekonomik dhe financiar të vendit me zhvillimin e eksporteve;
- h) Mbajtje të një ekuilibri të përfitimeve që rrjedhin nga sektori i minierave midis rajoneve të ndryshme dhe grupeve të popullsisë në vend, nëpërmjet rritjes së të ardhurave të autoriteteve lokale;
- i) Rritje të investimeve në kërkim dhe zbulim;
- j) Përmirësim të organizimit të kompanive të vogla minierave, monitorimin e praktikave të sigurisë dhe mbrojtjes së ambientit dhe nxitjen dhe inkurajimin e krijimit të kompanive të mesme e të mëdha minerare;
- k) Rivlerësim të burimeve minerare, mbledhjen e të dhënave themelore gjeologjike në nivel kombëtar (p.sh. sondazhet ajrore gjeofizike, etj) që ndihmojnë gjetjet e reja minerale dhe tërheqin kompani private për të investuar në veprimtaritë e kërkim-zbulimit (veçanërisht për bakrin dhe mineralet e tjerë metalike);
- l) Zhvillim të bazës së të dhënave GIS dhe bashkëpunimin e institucioneve minerare ndërmjet tyre dhe me ato homologe europiane
- m) Përmirësim të detyrimeve për të arritur objektivin që Shqipëria të jetë një vend zbatues i EITI.
- n) Zhvillim të veprimtarive minerare duke përdorur teknologji bashkëkohore që të parandalojnë dëmtimet mjedisore, shkarkimet në mjedis; etj.
- o) Menaxhim të sigurve të mbetjeve minerare dhe inkurajim të proceseve të riciklimit;

Prioritetet e zhvillimit të veprimtarive minerare do të jenë:

- a) Krijimin e një klime të përshtatshme biznesi për tërheqjen e investimeve vendase e të huaja në sektorin mineral;

- b) Nxitjen e veprimtarisë së kërkim-zbulimit për shtimin e rezervave të reja minerare;
- c) Teknologji të reja, automatizimi dhe optimizimi për të përballuar me zbulimin, shfrytëzimin e trupave minerare që shkojnë më në thellësi dhe kanë një përmbajtje më të ulët të mineralit të dobishëm si dhe kërkesave gjithnjë në rritje në drejtim të përdorimit të tokës dhe kërkesave në rritje për marrjen e të drejtave minerare;
- d) Aktivitetet minerar me ndikim minimal në panoramën e relievit;
- e) Përdorim efektiv i mineraleve, energjisë dhe ujit gjatë veprimtarive minerare;
- f) Minimizimi i shkarkimeve të dëmshme në mjedis nga veprimtaritë minerare dhe mbylljen efektiv të minierave, rehabilitimin ambientat;
- g) Promovimin e riciklimit dhe përdorimin e produkteve sekondare;
- h) Përpunim i thelle i produkteve minerare (fizik, metalurgjik, kimik, biologjik) për marrjen e të gjithë elementeve në një xeheror;
- i) Realizimi i një GIS të dhënash dhe modelimi multi-dimensional;
- j) Nxitjen e pjesëmarrjes së eksperteve të rinj në sektor dhe kualifikimin e atyre ekzistues.
- k) Menaxhim efektiv të impaktit në ambient dhe marrja e masave parandaluese;
- l) Transparenca me komunitetin e zonave minerare;
- m) Ulje të rrisqeve mjedisore dhe social;
- n) Rehabilitimi i pikave të nxehta të ndotjes historike të minierave;
- o) Partnership publik-private, me konceptin që minierat janë të nevojshme për të siguruar zhvillim të infrastrukturës rajonale.

3.3 SYNIMET DHE OBJEKTIVAT

OBJEKTIVAT AFATSHKURTËR

1. Plotësimi i kuadrit të plotë ligjor për sektorin minerar të përshtatur me direktivat e BE, koordinuar me legjislacionin e fushave të tjera dhe të lehtë për tu zbatuar nga institucionet përgjegjëse;
2. Përmirësimin e koordinimit midis institucioneve që mbulojnë veprimtarinë minerare, si dhe krijimin e një klime transparente investimesh për të përmirësuar thithjen e investimeve vendase e të huaja;
3. Fuqizimi i kapaciteteve teknike të institucioneve përgjegjëse minerare, rritjes së profesionalizmit të tyre përmes trajnimeve sipas praktikave më të mira ndërkombëtare në industrinë minerare;
4. Fuqizimi i regjimit të së drejtës minerare nëpërmjet përmirësimit të efektivitetit rregullator duke përfshirë forcimin e mbikëqyrjes, monitorimit minerar dhe post-minerar për realizimin e detyrimeve që rrjedhin nga lejet minerare dhe kontratat koncesionare në operacionet ekzistuese dhe të perspektivës të veprimtarive minerare, krijimit të një zyre kadastrale të pavarur për administrimin e të gjithë licencave ekzistuese dhe të ardhshme, përmirësimit të monitorimit dhe forcimit të sigurisë në punë dhe shëndetit të punonjësve të këtij sektori, si dhe përputhjen me normat mjedisore dhe shoqërore;
5. Komercializimi dhe/ose privatizimit të plotë të ndërmarrjeve shtetërore minerare;
6. Adresimin ligjor të çështjeve mjedisore dhe sociale, nëpërmjet hartimit të një studimi sektorial mbi vlerësimin mjedisor dhe social dhe një plan veprimi prioritar për adresimin e çështjeve ligjore, duke konsideruar zhvillimin e sektorit minerar;
7. Përgatitja e procedurave të angazhimit të komuniteteve dhe proceset konsultative për të marrë pjesë në zhvillimin e zonave të tyre respektive si dhe çështje të ndarjes së përfitimeve me komunitetin me qëllim përmirësimin e ndarjes dhe menaxhimit të të ardhurave të sektorit minerar;

8. Ngritja e sistemit të të dhënave ekzistuese gjeologjike dhe minerare, grumbullimi i të dhënave të reja dhe informacionit gjeologjik e minerar, që vjen nga veprimtaritë e kërkim-zbulimit-shfrytëzimit të mineraleve të dobishme, ruajtjen e statistikave për planifikimin minerar dhe promovimin e sektorit bazuar në të dhënat mbi prodhimin/rezervat potenciale/rezervat e nxjerrëshme;
9. Shfrytëzimi i konjunkturës aktuale të çmimeve të mineraleve metalike nëpërmjet nxitjes së rritjes së prodhimit të mineraleve metalike krom, bakër, nikel, nxitja e investimeve në përpunimin e mineraleve për shtimin e vlerës dhe punësimit në vend dhe forcimin e kapitalit minerar për të qenë i aftë në përballimin e luhatjes së çmimeve të shitjes së mineraleve metalike.

OBJEKTIVAT AFATMESME

1. Fuqizimi vazhdueshëm institucional, profesional dhe rritja e kapaciteteve në respekt të ligjit, të qëndrueshme dhe transparente, në përputhje me ecurinë e sektorit duke vlerësuar kapacitetet e nevojshme për administrimin, funksionet rregullatorë, kapacitetet ligjore planifikuese, duke implementuar politika transparente, rritur efektivitetin administrativ dhe grumbullimin e informacionit gjeoshkencor për promovimin e sektorit;
2. Mbështetja e rritjes së sektorit përmes promovimit dhe nxitjes e inkurajimit të zbulimit të burimeve të reja potenciale mineralmbajtës përmes kompanive vendase e të huaja, të vogla, dhe të mesme, nxitjes e inkurajimit të ndërtimit të objekteve të përpunimit të mineraleve;
3. Procese të qëndrueshme, transparente për dhënien e të drejtave minerare, në të cilin komunitetet e prekura lokale, të marrin pjesë në planifikimin dhe mbështetjen e zhvillimit të veprimtarive minerare;
4. Mbyllja dhe rehabilitimi mjedisor i objekteve të ish-minierave të vjetra, objekteve të përpunimit të mineraleve, për parandalimin e ndotjeve të ajrit, ujërave, sipërfaqeve të tokës nga shkarkimet;
5. Realizimin e studimeve dhe projekteve përgjithësuese dhe specifike gjeologo-minerare nga institucionet minerare si bazë e fuqishme informacioni të dobishëm dhe i domosdoshëm për vendim marrjen, përditësimin të hartës së zonave minerare, hartës metalogjenike të thellësisë, hartës së planifikimit territorial, regjistrin kombëtar të pasurive minerare dhe dokumentit të promovimit të pasurive minerale, Vlerësimin e rrezikut gjeologjik dhe minerar;
6. Mbështetja dhe inkurajimi i përgatitjes së specialisteve të rinj për veprimtarinë minerare të afte të përballen me sfidat e sektorit.
7. Përditësimi i të dhënave dixhitale të industrisë minerare, informacionit gjeologjik dhe atij minerar, transmetimi i shpejtë i gjeoinformacionit;
8. Forcimi të kapitalit minerar e mbështetje në rritje për këtë sektor për të lehtësuar përballjen me luhatjet e shpeshta të çmimeve të mineraleve;
9. Realizimi në vazhdimësi i funksioneve të mbikëqyrjes së shfrytëzimit racional e efektiv të pasurive minerale, monitorimit minerar dhe i fenomeneve të post shfrytëzimit, rritja e kontrollit për rehabilitimin minerar dhe sigurisë në punë, si dhe rritja e aftësisë shpëtuese në raste emergjencash.
10. Hartimi i programeve dhe planeve të zhvillimit transparente që ti paraprijnë një zhvillimi të qëndrueshëm e të harmonizuar të ekonomisë, rritje të mirëqenies, respektim të ambientit ku jetojmë, punësimit në vijimësi, përdorimit racional burimeve natyrore, zgjerimit të alternativave, zbulimit të pasurive të reja minerare, rritjen e investimit në zonat rurale, rritjen e transparencës dhe profesionalizmit;

11. Aplikimi i sistemit kuadër të OKB për klasifikimin e rezervave për të gjithë mineralet që ti shërbeje krijimit të instrumentit që lejon klasifikimin e rezervave/burimeve të lëndëve të para minerare mbi bazën e njëllojshmërisë në planin ndërkombëtar, mbi bazën e kritereve të ekonomisë së tregut.

OBJEKTIVAT AFATGJATA

1. Nxitja dhe inkurajimi i veprimtarive të kërkim-zbulimit për shtimin e potencialit të rezervave minerare veçanërisht atyre deficitare në rajon dhe BE;
2. Adaptimi i masave me rigoroze në drejtim të mbrojtjes, rehabilitimit ambiantal dhe trajtimit të mbetjeve e shkarkimeve nga veprimtaritë minerare;
3. Përmirësime ligjore për të lehtësuar përdorimin e tokës për aktivitete minerare nëpërmjet vlerësimeve të fizibilitetit dhe politikave të planifikimit territorial;
4. Aplikimi i teknologjive të reja për të mundësuar hyrjen me produkte minerare të reja, për tu përballur me një konkurrencë gjithnjë në rritje në tregjet minerare si rezultat i proceseve globalizuese dhe fuqizimit të potencialit minerar të vendeve në zhvillim;
5. Politika aktive kooperimi dhe koordinimi, bilaterale, rajonale e me gjerë për të mundësuar e lehtësuar pjesëmarrjen në tregjet ndërkombëtare të mineraleve;
6. Një bashkërendim dhe pjesëmarrje në rrjetet europiane të institucioneve minerare për shkëmbim informacioni dhe hartimi të politikave të përbashkëta të zhvillimit si pjesë e strategjisë së integritimit në BE;
7. Nxitja dhe inkurajimi i proceseve të riciklimit, zëvendësimit të mineraleve deficitare, shfrytëzimit racional e efektiv të rezervave minerare;
8. Ristrukturimi i kapitalit minerar subjektit që zotëron të drejtat minerare dhe zhvillon aktivitetin minerar për të rritur efektivitetin e përdorimit të kapitalit, krijuar subjekte minerare të afta për të hyrë në tregun e mineraleve, të besueshme dhe tërheqëse për organizatat financiare, mundësuar e lehtësuar "përkujdesjen" e shtetit ndaj subjekteve minerare, mbrojtur atë nga konkurrenca fiktive;
9. Rritja e kërkesës për përmirësime teknologjike në drejtim të nxjerrjes, përpunimit, prodhimit të nënprodukteve dhe trajtimit të mbetjeve duke nxitur pjesëmarrjen e burimeve njerëzore të afta profesionalisht dhe aplikimin e teknologjive të reja;
10. Përmirësim në vazhdimësi të punës studiuese, vlerësuese, projektuese, monitoruese, konsultuese, drejtimit teknik profesional dhe supervizionit të veprimtarisë minerare duke u drejtuar drejt liberalizimit të këtij tregu jo vetëm përsa i përket studimit e projektimit por dhe oponencës mbi bazën e një qartësie legale transparente dhe të kontrollueshme;
11. Zhvillimi i burimeve njerëzore në bashkërendim me universitetet dhe qendrat kërkimore të gjeoshkencave duke realizuar kuadrin ligjor të personit të kualifikuar dhe pozicionimin e tij në aktivitetin minerar.

4. POLITIKAT

Politikat e sektorit minerar drejtohen nga qëllimi i vetëm për një zhvillim të qëndrueshëm dhe rritjen e të ardhurave të shtetesave shqiptare. Ato janë në disa drejtime kryesore:

Në aspektet e Legjislacionit minerar, aspekteve rregullatore dhe planifikimit strategjik, Ekonomike, fiskale përmirësim të klimës së biznesit, Forcimit Institucional, Transparencës dhe Mirëqeverisjes, Mbrojtjes së mjedisit dhe të aspekteve sociale. Për këto fusha ato duhet të fokusohen në:

Legjislacion

1. Realizimi i një pakete të plotë ligjore që është thelbësore për zhvillimin e sektorit të minierave, adaptimin e saj me legjislacionin kombëtar dhe legjislacionin e BE-së, si dhe me standardet më të mira ndërkombëtare të veprimtarisë minerare, transparencën, mbrojtjen e mjedisit, sigurisë në punë, shëndetin e punonjësve.
2. Krijimi i kushteve konkurruese ligjore për të tërhequr dhe mbajtur investitorët e sektorit privat: tërheqjen e investitorëve të kualifikuar përmes një metodologjie të licencimit të përshtatshme:

Strategji dhe planifikim

1. Planifikim strategjik për të orientuar zhvillimin e veprimtarive minerare që t'i përgjigjen situatës rajonale dhe asaj globale të tregut minerar.
2. Politika të zhvillimit të qëndrueshëm e të harmonizuar, që duhet të marrin parasysh impaktet ekonomike, mjedisore dhe sociale, të sigurojnë konkurrencën, transparencën dhe qasjen me praktikatat më të mira ndërkombëtare.
3. Të vazhdojnë politikat promovuese të sektorit për tërheqjen e investimeve sidomos në fushën e kërkimit zbulimit.
4. Tërheqje e sektorit privat për objektet me risk të lartë eksplorimi dhe zhvillimi i shpenzimeve kapitale nga investitorët vendas dhe të huaj;
5. Përmirësimi i Klimës së Investimeve përmes Promovimit, konkurrencës, transparencës, përmirësimit të kriterëve të licencimit;
6. Inkurajimi i aktiviteteve të trajtimit të mineraleve për shtimin e vlerës së tyre në vend dhe punësimin;
7. Rritja e kërkesës për përmirësime teknologjike në drejtim të nxjerrjes, përpunimit, prodhimit të nënprodukteve dhe trajtimit të mbetjeve, duke nxitur pjesëmarrjen e burimeve njerëzore të afta profesionalisht dhe aplikimin e teknologjive të reja.
8. Adresim i plotë i çështjeve mjedisore- sociale trashëgimi duke përcaktuar dhe zbatuar një program strategjik afatgjatë Mjedisor dhe Social;
9. Zhvillimi i qëndrueshëm i sektorit, përmes rritjes së investimeve, punësimin dhe transferimit të teknologjive të reja dhe aftësive veçanërisht në zonat rurale dhe përmirësimit të performancës mjedisore dhe sociale të minierave,
10. Planifikim të territorit dhe veprimtarive minerare duke realizuar hartimin e Databazës multidisiplinor në Gis dhe për WEB të aktivitetit minerar, "Hartës së Planifikimit Minerar", "Hartën metalogjenike të thellësisë".
11. Publikime të herëpashershme sipas kërkesave të tregut të buletineve të Promovimit të Pasurive Minerale.
12. Ofrimi i zonave minerare për veprimtari minerare bazuar në diversitetin e mineraleve, të koordinuar dhe në bashkëpunim me strategjitë sektoriale dhe programet e vendit dhe ato rajonale;

Fuqizim Institucional

1. Zhvillimi i kapaciteteve për realizimin e planeve strategjike tre vjeçare dhe atyre vjetore të planifikimit të veprimtarive minerare

2. Ndarje e qartë e detyrave të institucioneve rregullatore dhe fuqizimi i tyre institucional e profesional me qëllim që të jenë të afta të realizojnë një kontroll e mbikëqyrje efektive të shfrytëzimit të pasurive minerare në njësitë nxjerrëse dhe përpunuese të mineraleve, monitorim të vazhdueshëm të veprimtarive minerare dhe aktivitetit post minerar dhe çertifikim të prodhimeve të industrisë minerare.
3. Fuqizim të institucioneve përgjegjëse të zbatimit të ligjit minerar me personel të kualifikuar dhe infrastrukturën e domosdoshme, duke i garantuar një mbështetje zonale për to, në të gjithë vendin, duke shtuar kërkesat për rritje të profesionalizmit të tij në zbatim të ligjit.
4. Nevoja për një përmirësim të punës studiuese, vlerësuese, projektuese, monitoruese, konsultuese, drejtimit teknik profesional.
5. Zhvillimi i vazhdueshëm i burimeve njerëzore, financiare, dhe shërbimet teknologjike të informacionit, si dhe mbështetja për ministrinë përgjegjëse për sektorin minerar.
6. Garantimin e një pune të koordinuar mes institucioneve përgjegjëse dhe institucioneve të tjera të shkencës gjeologo-minerare.
7. Bashkëpunim dhe bashkërendim cilësor mes MMPAU dhe METE-s. Kjo do të përfshinte bashkëpunimin në procesin e nxjerrjes dhe rinovimit të lejeve mjedisore dhe lejeve minerare, por gjithashtu edhe bashkëpunimin që lidhen me veprimtaritë monitoruese.
8. Fuqizim i Repartit të Inspektim-Shpëtimit të Minierave për monitorimin dhe detyrim zbatimin e sigurisë në punë dhe shëndetit në sektorin minerar, organizimi i trajnimeve dhe rritje të ndërgjegjësimit të subjekteve minerare për këtë problematike, si dhe një bashkëpunim më i frytshëm me Ministrinë e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta.

Ekonomike, fiskale

1. Rivlerësim i burimeve minerare sipas standarteve ndërkombëtare, mbledhjen e të dhënave themelore gjeologjike minerare, zhvillimin e studimeve përgjithësuese, për një vlerësim ekonomik të potencialit minerar parë dhe në nivel rajonal.
2. Të rivlerësohen të ardhurat financiare të sektorit duke parë që aktualisht një pjesë e madhe e zonave minerare janë në aktivitet, me synimin e rritjes së përfitimeve të shtetit shqiptar nga ky sektor duke rishqyrtuar në një kohë afatmesme regjimin fiskal të tij, sidomos në aspektet e rentës minerare.
3. Të bëhet ndarja e të ardhurave nga sektori minerar me autoritetet vendore për t'i bërë të interesuar ato në zhvillimin e këtyre aktiviteteve.
4. Rregjim rigoroz në mbledhjen e tatim -taksave, në një kohë kur mbledhja e tyre është një prioritet i rëndësishëm për vendin.
5. Lejet minerare dhe kushtet e tyre të kenë terma të sakta për të qartësuar termat dhe kushtet e mjedisit ligjor, fiskal dhe rregullator, duke përfshirë klauzolat specifike lidhur me programet (skedulet) e investimit, detyrimin financiar dhe garancitë, kontributet ekonomike, mjedisore dhe sociale të minierave.
6. Përmirësimi i produktivitetit dhe konkurrencës, internacionalizimi i produkteve minerare, përdorim racional të burimeve financiare, njerëzore dhe natyrore;
7. Përmirësimi në bilancin ekonomik dhe financiar të vendit me zhvillimin e eksporteve;
8. Riorganizimi dhe rishpërndarja e subjekteve që operojnë për materiale ndërtimi sepse shumë herë ato kundërshtojnë njëra tjetrën, bëhen pengesë e njëra tjetrës duke ju ofruar alternativa të tjera subjekteve minerare që kanë procese pothuajse të njëjtë përsa i përket nxjerrjes dhe përpunimit të mineralit (fushën e mineraleve dekorative, gëlqeroreve të mermerizuar, kuarcit, gipsit, prodhimin të çimentos, etj.), duke zgjeruar kështu gamën e mineraleve të shfrytëzuar dhe njëkohësisht të jenë me fitim në një treg të ri për vendin apo rajonin;
9. Politika investimi në infrastrukturën e zonave minerare, si në rrugë, linja energjie, uji, etj.

Transparenca, Mirëqeverisja

1. Përbushja e detyrimeve në lidhje me zbatimin e Nismës për Transparencë në Industrinë nxjerrëse, EITI. Rritje të transparencës në procedurën e lejdhënies për objektet minerare dhe koncesionet.
2. Rritje të transparencës për publikun, transparencës në vendimmarrje, pjesëmarrja më të gjërë të shoqërisë civile dhe komuniteteve;
3. Zhvillimin e punësimit, luftën karshi korrupsionit dhe varfërisë veçanërisht në zonat rurale.
4. Realizimin e një vendimmarrje në mënyrë transparente, me pjesëmarrje të gjërë të grupeve të interesit, shoqërisë civile dhe publikut në përgjithësi.

Mbrojtje mjedisit, shëndetit të punonjësve dhe sigurisë në punë

1. Zhvillimi i aktiviteteve minerare, duke përdorur teknologji që të jetë miqësor me mjedisin, të vlerësuara për efektet e tyre në mjedis nga sistemet e shfrytëzimit, trajtimit të mineraleve.
2. Zhvillimi i aktiviteteve minerare duke përdorur teknologji bashkëkohore në riciklimin e mineraleve, kontrollin e pluhurit, emisioneve të gazit dhe shkarkimit të ujrave.
3. Përmirësimi i rezultatit të zhvillimit të operacioneve minerare nëpërmjet Adresimit Mjedisor dhe Social si dhe përmirësimin e qëndrueshmërisë në nivelin e komunitetit dhe ndarjes së përfitimeve;
4. Sigurimin e një mbyllje efektive dhe rehabilitimi duke stimuluar rehabilitimin progresiv;
5. Menaxhimi i mbetjeve minerare në përputhje me direktivat e BE-së;
6. Mbrojtje të panoramës, parqeve kombëtare, florës dhe faunës dhe të trashëgimisë kulturore;
7. Rritje të sensibilitetit të autoriteteve lokale për rrezikun e minierave për të shmangur ndërtimet në zonat e ndikuara nga aktivitetet minerare.
8. Koordinimi i detyruar për punën e subjekteve që operojnë brenda një vendburimi minerali për të garantuar siguri në punë dhe shfrytëzim racional të rezervave minerare. Bashkëpunimi i subjekteve minerare që punojnë në zona relativisht të vogla është i domosdoshëm (si në rastin e lejeve të kromit ku shumica e subjekteve punojnë në një zonë disa km² duke nxitur mundësinë e kooperimit midis tyre);

5. DREJTIMET SPECIFIKE TË ZHVILLIMIT

Drejtimet specifike të komoditeteve minerale në vend si dhe perspektiva mineral mbajtëse për mineralet kryesore: krom, bakër, nikel, qymyrguri, minerale industriale, etj. përfshijnë elementet e kësaj strategjie që trajtohen më poshtë.

Sasia e përgjithshme e rezervave të nxjerrshme të *mineralit të kromit*, të klasifikuar sipas KNR (Klasifikimi Ndërkombëtar i Rezervave) rezulton 10 080 507 ton. **Për mineralin e kromit** drejtimet kryesore të zhvillimit të jenë:

1. Minerali i kromit, i cili ka potencial eksplorues të lartë për vendburime të madhësive të vogla dhe të mesme, duke përdorur teknologji moderne zbulimi për vendburime më të thella nga ato ekzistuese në zonat perspektive. Është e nevojshme të rritet shkalla e zbulimeve të reja perspektive për vendburime në thellësi të kromit, veprimtari eksploruese aktuale që të synojnë gjetjen e rezervave të reja;
2. Përgjithësimi i të dhënave komplekse gjeologjike të fituara për masivin e Bulqizës dhe projektimi i disa punimeve të kërkim-zbulimit në thellësi e lindje të tij dhe në masivet e tjerë të njohur;
3. Zhvillimi i një sistemi të strukturuar integruar të prodhimit të kromit, që përfshin veprimtari minerare, pasurimi dhe shkrirje, kjo e parë në mënyrë të veçantë për dy vendburimet kryesore të kromit Batër e Bulqizë. Në këtë kontekst nuk duhet lënë i veçuar masivi Kukës-Tropojë ku veprimtaritë minerare në vitet e fundit janë intensifikuar dhe këtu merr rëndësi trajtimi i kromiteve të varfra;
4. Identifikimi (përcaktimi) i zonave potenciale minerare me qëllim realizimin e proceseve konkurruese për koncesione të mëdha dhe tërheqje të investitorëve të huaj potenciale;
5. Thellimi i metodave të pasurimit për rritjen e efektivitetit ekonomik të shfrytëzimit të kromeve të varfra.;
6. Zhvillim të kapaciteteve për të siguruar një përqendrim më të fuqishëm në monitorim dhe zbatim të kontratave ekzistuese (apo të së ardhmes);
7. Për Koncesionin e Kalimashit mbikëqyrje në zbatimin e kushteve të kontratës lidhur me zhvillimin (ngritjen) e fabrikës së shkrirjes (përmes mekanizmave të Rehabilitim-Shfrytëzimit -Transferim -ROT). Implementimin e një strategjie me të strukturuar për zhvillimin (ngritjen) e fabrikës së pasurimit, për një optimizim të vendndodhjes dhe madhësisë së saj, si dhe të sigurojë që sistemi të jetë eficient dhe me kosto efektive;
8. Përmirësimi i organizimit të minierave të vogla me qëllim që të ulen rreziqet mjedisore dhe të sigurisë në punë, duke marrë parasysh implikimet sociale, si dhe të përmirësohet efektiviteti i veprimtarive të tyre. Kooperim më i mirë i subjekteve minerare: Fuqizimi mbikëqyrjes dhe monitorimit të minierave të vogla në zonën e Bulqizës, Kalimashit, Tropojës veçanërisht për të pakësuar risqet e mëdha për shëndetin dhe çështje të sigurisë në punë, menaxhimi i problematikes sociale.

Përsa i përket *mineralit të bakrit* për të cilin rezervat e nxjerrshme gjeologjike llogariten në rreth 50 milion ton me një përmbajtje të elementit të dobishëm Cu 1.3-2.5 %, vërehet pak aktivitet shfrytëzimi dhe aktivitet eksplorimi nga disa kompani të huaja. Rezervat gjeologjike në minierat në aktivitet prej 4 683 000 ton me 1.39 % Cu zënë rreth 17.6% të rezervave në total, për të cilat është bërë analiza e hollësishme tekniko ekonomike dhe financiare, duke përcaktuar dhe perspektiven e tyre në të ardhmen. Rezervat gjeologjike në vendburimet e reja prej 13 434 753 ton me 1.853 % Cu përfaqësojnë rreth 50% të rezervave të përgjithshme, nga të cilat 7 968 940 (rreth 29% e totalit dhe 59.3% të vendburimeve të reja) ndodhen në vendburimin e Munellës. Pjesa tjetër e rezervave gjeologjike prej 5 465 813 ton me 2.65 % Cu ndodhet në 4 vendburime (Lak Roshi, Perlati Jugor, Karme 2 dhe Bregu i Gështenjes). **Për mineralin e bakrit** drejtimet kryesore të zhvillimit të jenë:

1. Minerali i Bakrit, i cili ka potencial eksplorues shumë të lartë për vendburime të vogla deri në të mesme kërkon tërheqjen e kompanive minerare, të cilat janë në gjendje të përdorin teknologji moderne eksploruese dhe studime komplekse që do të shërbejnë si bazë e nevojshme të dhënash për të tërhequr kompanitë në procese investuese eksplorimi;
2. Promovimi i veprimtarive eksploruese të hollësishme, si shpimet nga kompani të sektorit privat, rezultatet e punimeve të tyre, etj;
3. Zbatimi i detyruar i teknikave minerare efektive në minierat ekzistuese, në mënyrë që të bëhet e mundur nxjerrja e mineralit si me cilësi të lartë edhe atij me cilësi të ulët, duke çuar kështu në një zhvillim të qëndrueshëm më efektiv.
4. Detyrimi i zbatimit të veprimtarisë efektive në fabrikat e koncentrimin (pasurimit), duke rritur cilësinë e pasurimit nga 85% në 90% në përputhje me praktikën ndërkombëtare më të mira;
5. Inkurajimi dhe nxitja e nxjerrjes së metaleve të zinkut dhe të tjerëve në fabrikën e koncentrateve me qëllim që të arrihet vlera e plotë e mineralit;
6. Inkurajimi ripërpunimit të mbetjeve për të realizuar rritjen e rikuperimit të bakrit nga mineralet e nxjerrë dhe të mineraleve të tjerë si zinkut, etj, me synimin për të fituar vlera shtesë nga aktivitetet e mëparshme minerare dhe ndërkohë të reduktohet ndikimi në mjedis i këtyre mbetjeve;
7. Identifikimi i zonave që kanë rezerva të përlogaritura të mundshme nga 10.000 ton deri në 50.000 ton metal bakër (ose edhe më shumë), dhe organizimi i procedurave konkurruese për licencimin e tyre.
8. Objektet më të përshtatshëm për zhvillimin e industrisë së bakrit mund të jenë: vendburimi i Lak-Roshit, Perlatit Jugor, Gurthit Nr.3, në vartësi të konjunkturës së çmimit, vendburimi i Spaçit, Karma 2, Bregu i Gështenjës;
9. Ulja e humbjeve të mineralit të nxjerrë nëpërmjet teknologjive të reja, rritja e rendimentit në prodhim minerali rrjedhimisht ulje të kostos, rikuperim në pasurim 90-92 %; aplikimi i një skeme përpunimi dhe pasurimi që të ketë parasysh marrjen e të gjithë elementeve shoqërues (Au, Ag, Zn, etj.) me efikasitet të lartë për vendburimin e Munellës. Për këtë vendburim doemos duhet të kërkohej që të realizohet cikli i plotë i bakrit në vend duke përfshirë të gjithë mineralet e zbuluar dhe nga kompani të tjera në zonë;
10. Pasurimin e mineraleve të varfra në bakër bazuar në studime të mirëfillta dhe më tej në hartimin e një programi investimesh të detajuar dhe me objektiva të qarta.

Përsa i përket mineralit të nikelit, për të cilin rezervat llogariten të vlerësuara në rreth 300 milion ton me një përmbajtje të elementit të dobishëm Ni 0.85-1.15 %, vërehet pak aktivitet shfrytëzimi nga kompani të vogla shqiptare, të cilat ndjejnë vështirësi në konkurrimin në treg dhe aktivitet eksplorimi jorezultativ. **Për mineralin e nikelit** drejtimet kryesore të zhvillimit të jenë:

1. Minerali i Nikelit ka Potencial zbulues të lartë për vendburime të mesme, që mund të jenë ekonomikisht dalluese dhe paraqesin interes për kompani të vogla e të mesme minerare, ndërkombëtare;
2. Këto kompani duhen tërhequr për të investuar në këtë sektor, në Shqipëri për të evituar kostot e transportit në vendet e tjera dhe konkurruar me produktin për faktin që rezervat laterite minerale të nikelit kryesisht me mbishtësia shkëmbinjsh të fortë kërkojnë shpenzime relativisht të larta punimesh minerare në nxjerrje, duke mos u bërë konkurrues me rajone të tjera të botës, ku rezervat e nikelit ndodhen në sipërfaqe.
3. Zhvillimi i sistemeve të integruara të prodhimit për materiale të vlerës së shtuar dhe pakësimi i inefektivitetit në transport përmes ngritjes së komplekseve nxjerrëse në vend. Kjo gjë do të kërkonte zbatimin e proceseve nxjerrëse me kosto të ulët, për arsye të vete kosto të lartë që ka nxjerrja e këtij minerali.
4. Zhvillimi i integruar për zonën potenciale të rezervave të nikelit në Lurë dhe Kukës.

5. Të vlerësohen arritjet e shkencës e teknikës në përfitim të nikelit me metoda bashkohore, si lishivimi, pasi çmimi aktual dhe prognoza për kërkesa të tregut, e cila për periudhën 2011-2015, parashikohet që të jetë në rritje, favorizon zhvillimin e industrisë së nikelit:

Përsa i përket mineralit të qymyrgurit, programi i zhvillimit të veprimtarive minerare duhet të jetë një model i aktiviteti të besueshëm dhe të qëndrueshëm nga pikëpamja ekonomike dhe mjedisore. Projektet konkrete duhet të jenë të koordinuar me prodhimin e energjisë elektrike, kompetitive në një treg të liberalizuar të energjisë elektrike, duke synuar teknologji të pastra të qymyrit. **Për mineralin e qymyrgurit** drejtimet kryesore të zhvillimit të jenë:

- Përdorimi me leverdi i qymyreve të varfra të vendit, për prodhimin e energjisë elektrike e termike. Mund të vihen në punë disa miniera qymyri duke lehtësuar barrën sociale të krijuar nga mbyllja e minierave por dhe bilancin energjetik mbi bazën e studimeve të kryera për ndërtimin e termocentraleve, si një alternative jo pak e rëndësishme në prodhimin e energjisë elektrike e termike me qymyr, ndërtimi i njësisve deri 5 MW, me djegie në temperatura të ulëta 800-900 gradë C, me impiant të pastrimit të tymrave që mënjanon ndotjen e mjedisit nga SOX dhe NOX, duke i sjelle ato në parametra të lejuara.
 - Vendburimi i Memaliajtit me prodhim vjetor rreth 120 mijë tone, fuqi kalorifike mesatare rreth 4300 kkal/kg.
 - Vendburimi i Pogradecit (Verdovë- Dardhas) me prodhim vjetor rreth 140 mijë ton, fuqi kalorifike mesatare rreth 2450 kkal/kg.
 - Vendburimi i Tiranës (Priskë-Mushqeta) me prodhim vjetor rreth 90 mijë ton, fuqi kalorifike mesatare rreth 3490 kkal/kg.
 - Vendburimi i Korçës (Babien-Krosnisht-Qenske) me prodhim vjetor rreth 51 mijë ton, fuqi kalorifike mesatare rreth 2500 kkal/kg.
 - Vendburimi Mborje-Drenove me prodhim vjetor rreth 20 mijë ton, fuqi kalorifike mesatare rreth 2690 kkal/kg.
- Torfat mund të përdoren si lëndë djegëse por dhe si pleh kompleks për bujqësinë e shumë përdorime të tjera. Për këtë duhet të realizohet studimi dhe konkretizimi i tij me një projekt kërkim-zbulimi gjeologjik për zonat perspektive torfe-mbajtëse si edhe vlerësim paraprak tekniko-ekonomik të vendburimit të Maliqit në kushtet e konkurrencës me burimet e tjera të prodhimit të energjisë elektrike, sidomos referuar çmimeve aktuale të naftës e gazit.

Përsa i përket Bitumit dhe lëndëve të tjera bituminoze, sasia e rezervave gjeologjike për vendburimin e Selenicës llogariten rreth 520 000 ton bitum natyral, rezervat e qymyrit bituminoz të llogaritura sipas punimeve gjeologjike të kryera janë rreth 3-4 milion ton për vendburimet Treblovë, Kasnicë, Visokë. Ka një aktivitet shfrytëzimi në Selenice dhe në disa vendburime të rërave bituminoze. **Për bitumin dhe Rërat bituminoze** drejtimet kryesore të zhvillimit të jenë:

- Prodhimi dhe përpunimi me efektivitet ekonomik i rërave bituminoze duke aplikuar teknologji të reja në shfrytëzimin e rërave bituminoze për nxjerrjen e naftës dhe përpunimit të rërave bituminoze (metodat SAGD, VAPEX, etj);
- Zhvillimi i aktiviteteve të kërkim-zbulimit për rritjen e rezervave, si në vendburimet e njohura ashtu edhe në objekte të tjerë Zhapokike, Osmanzezë, Kuçove, Pekisht, Makaresh, Greshicë ku shpimet për kërkim nafte kanë takuar rëra bituminoze.
- Respektimi i kërkesave të ligjit minerar dhe atij mjedisor për dëmet që mund të shkaktojnë shfrytëzimi i tyre si rezultat i faktit që objektet minerare në vendburimet e rërave bituminoze Kasnicë, Visokë dhe Treblovë shtrihen nën shtëpi banimi, nën sipërfaqe të kultivuara toke buke, ullinj linja tensioni etj. gjë që kërkon metoda të tjera shfrytëzimi ku dhe dëmtimet ambientale të jenë të papërfillshme.

Përsa i përket mineraleve të grupit të mineraleve të ndërtimit, për të cilat rezervat e vlerësuara në shumë raste janë pa limit. vërehet veprimtari shfrytëzimi nga kompani të vogla e të mesme shqiptare, të cilat shpesh konkurrojnë njëra tjetrën dhe kanë vështirësi në konkurrimin në tregun e jashtëm. **Për grupin e mineraleve ndërtimore** drejtimet kryesore të zhvillimit të jenë:

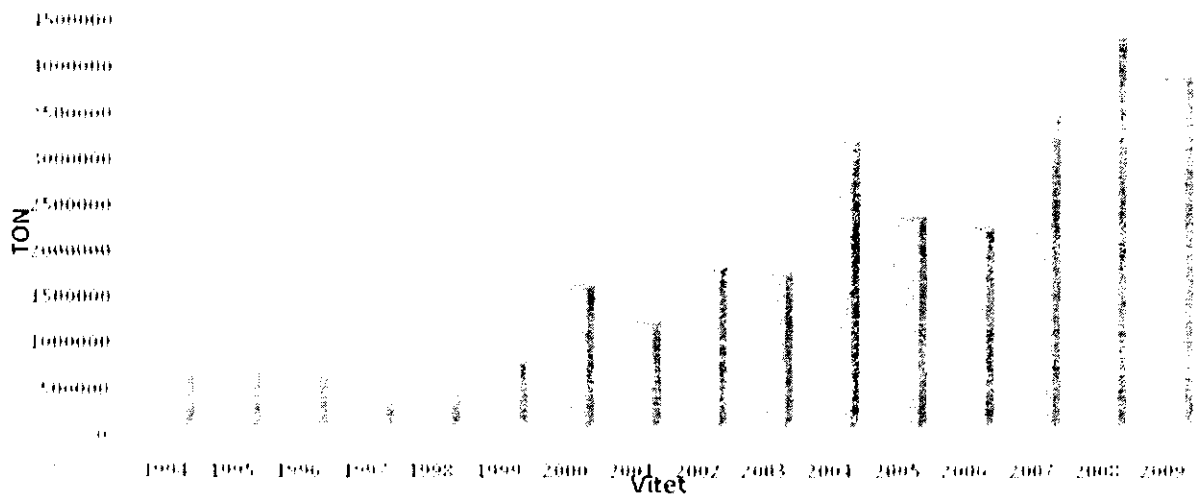
1. Raportet e punimeve eksploruese, duhet të jetë në përputhje me një sistem të ri klasifikimi, që i referohet sistemeve ndërkombëtare;
2. Planifikim në dhënien e të drejtave minerare për këto minerale duke parë mundësinë e zvogëlimit të lejeve egzistuese, kooperimit midis subjekteve të afërta, ofrimit të alternativave të tjera për subjektet minerare;
3. Përmirësim në drejtim të aspekteve të mbrojtjes së mjedisit, përfshi këtu ndikimin nga pluhurat, zhurmat dhe ndikimin në pamshmëri (panoramë), duke realizuar një proces dhënie të të drejtave minerare në zona specifike, duke përjashtuar kështu zonat e tjera dhe efektin kumulativ të ndikimeve në mjedis;
4. Përcaktim i qartë i përgjegjësiave dhe mënyrave të koordinimit mes SHGJSH dhe AKBN-së lidhur me organizimin e informacionit dhe veprimtarive të tjera për zhvillimin e burimeve minerare jometalike.
5. Organizim me i mirë për promovimin, marketingun, përpunimin dhe shpërndarjen e veprimtarive për gurët dekorative.
6. Rritje e gamës së lëndëve të para që përpunohen (bazaltë dhe gurë të fortë të tjerë ndërtimi për hekurudhat moderne dhe tapetet e rrugëve moderne, olivinitet, granitet etj.);
7. Ulja e importit dhe dalja në eksport me materiale ndërtimi cilësore për të zënë një vend në tregun ndërkombëtar;
8. Studime komplekse të karakteristikave fiziko-mekanike dhe teknologjike të gjithë lëndëve të para minerare dhe veçimi i grumbullimeve më cilësore për teknologjitë bashkëkohore të përpunimit të lëndëve të para të ndërtimit;
9. Zbatim i planifikimit territorial në gjithë aktivitetet prodhues të lëndëve të para ndërtimore për të shmangur dëmet e drejtimeve të tjera të zhvillimit apo pasuritë e tjera vendore;
10. Ndalimi tërësor i shfrytëzimit të *inerteve lumore* sipas praktikave aktuale dhe kalimi në rehabilitimet lumore që kanë rrjedhim edhe shfrytëzim inertesh lumore;
11. Në kushtet e një zhvillimi të shpejte të infrastrukturës të transportit dhe të punimeve të ndërtimit në Shqipëri dhe në vendet e rajonit me të cilët kufizohet vendi ynë, për t'i paraprirë kërkesave aktuale dhe sidomos atyre në perspektivë të tregut gjithnjë në rritje, kërkohet një promovim me i mirë për *bazaltet* si material ndërtimi mjaft të vlefshëm, në Shqipëri si edhe duke hapur perspektivën e eksportit të tyre në vendet e Komunitetit Evropian;
12. Shfrytëzimi i *fosforiteve* si lëndë e parë për prodhimin e plehrave fosfatike, si dhe për përdorimin direkt të miellit fosfatik të bluar, etj. Rendësi u duhet kushtuar dhe vlerësimit e shtimit të rezervave të fosforiteve uranmbajtëse;
13. *Anhidritet* sidomos ato të zonës së Korabit, në sajë të bllokshmërisë, punueshmërisë, vetive dekorative shumë të mira, qëndrueshmërisë, etj. janë shumë të preferueshëm në fushën e ndërtimit si gurë dekorativë. Si gips alabastër, me sukses mund të përdoren objektet e Dumresë në Elbasan dhe të Bisticës e Çiflikut në Delvinë e Sarandë. Nga një analizë e kohëve të fundit vetëm për potencialin e gipseve përlllogaritet një treg mbi 50 milion USD në Shqipëri që akoma sot mbushet me lëndë importi;
14. Rezerva të mëdha *kripe guri* janë zbuluar me shpimet e naftës, të kryer në diapirin e Dumresë, ku është llogaritur një prognozë prej rreth 63 miliard ton kripë guri, në Dhrovjan rreth 5.2 miliard ton, në diapirin e Kardhiqit rreth 8,6 miliard ton dhe në Kalçue (Kolonjë) rreth 16 milion ton kripë guri. Perspektiva e hapur për shtimin e rezervave të kripës së gurit të bën që të shtohen përpjekjet për fillimin e shfrytëzimit dhe rritjen e prodhimit të kripës së gurit, e cila ka gjithashtu fushë të gjerë përdorimi në shumë degë të ekonomisë;
15. Kërkesat e eksportit për *olivinite* janë të qëndrueshme, prandaj mbështetur në rezervat e zbuluara në objektet e studiuar duhen bërë përpjekje për futjen në përdorim të kësaj lëndë të

- parë në shërbim të ekonomisë së tregut, jo vetëm për në vend , por edhe për eksport. Me punimet e kryera janë zbuluar mbi 5 vendburime olivinitiesh, ku janë dhënë mbi 109 milion ton rezerva, me perspektivë të hapur për ti shtuar ato.
16. Mbështetur në potencialin e madh të rezervave të **xhamit vullkanik** të zbuluara dhe të mundësisë reale për shtimin e tyre mbi 2-3 here në vendburimet e njohura e pranë tyre në rajonet Puke-Mirdite ngritja e një fabrike në afërsi të vendburimeve ose në rajonin Shkodër-Lezhe deri Fushe Kruje-Tirane për prodhim perliti dhe një kombinat ndërtimi për panele e parafabrikate perlito-betoni do të ishte shumë e leverdishme. Me gjithë së xhamet vullkanike të zbuluara janë të cilësive mesatare dhe nuk konkurrojnë ato të cilësisë së lartë të vendeve fqinje, ato duhet rivlerësuar, pasi ka rezerva që garantojnë rritje të shfrytëzimit të tyre dhe kanë perspektive për rritje disa here të rezervave të tyre.
 17. Vlerësimi si zonë minerare i vendburimit të **baritit** Levrushk ku janë të zbuluara rezerva të kategorisë me $BaSO_4$ 39,5% -42 % dhe SiO_2 4,72%;
 18. Shtimi në hartën e zonave minerare për zbulim për **granitet** e Peladhisë e Godvisë në rajonin e Bulqizës, granitet e Arst – Miliskasë në rajonin e Pukës dhe ato të Trokusit në rajonin e Tropojës.
 19. Promovimin e **albitofireve**, për të cilat janë kryer studime të kimizimit të tyre, studime petrografike, teknike e teknologjike të përdorimit, kryesisht për qeramikë, për gresë të bardhë të kuzhinës, gresë më ngjyrë për pllaka majolike, për prodhimet hidrosanitare, në industrinë e izolatorëve, për prodhimin e materialeve antiacide dhe si shtesë për plehërimet në bujqësi, pasi kanë përmbajtje të lartë kaliumi.
 20. **Talku** dhe **guri i talkut** , për të cilët rezervat në 10 shfaqjet e zbuluara mund të japin rreth 200 000 ton. Gur Talku me perspektive të hapur për kërkime të mëtejshme.
 21. **Gurët dekorative karbonatike** dhe ofiolitike janë gjithashtu një pasuri e madhe që duhet vlerësuar e promovuar me tej për të rritur prodhimin e tyre në karjera deri në marketingun përfundimtar, pasi kanë një shpërndarje pothuajse në të gjithë Shqipërinë dhe me to jo vetëm mund të plotësohen të gjitha nevojat e sektorit të ndërtimit në vend por mund të dilet dhe në eksport, eksperience që tashme po zhvillohet në disa rajone minerare.

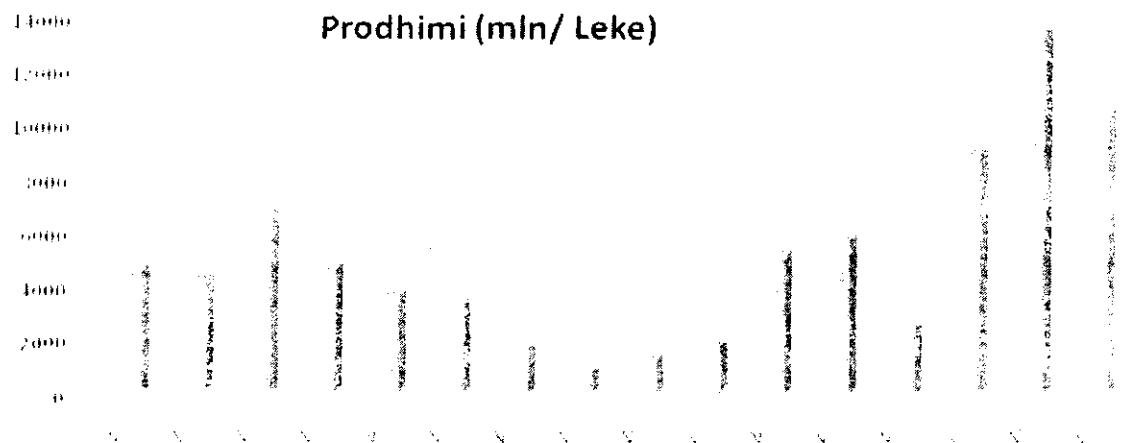
6. INDIKATORËT E MONITORIMIT DHE VLERËSIMIT TË STRATEGJISË MINERARE

Politikat e zhvillimit të industrisë minerare drejtohen nga strategjia e zhvillimit dhe legjislatiioni në tërësi që trajton problematikat e veprimtarisë minerare. Për vlerësimin e strategjisë së zhvillimit, bazuar në faktin që qëllimi final është rritja e mirëqenies së shtetasve shqiptare nëpërmjet rritjes së të ardhurave që krijon veprimtaria minerare, janë përcaktuar si indikatorë vlerësues: vlera e prodhimit në sasi dhe vlerë nga veprimtaritë minerare (grafiku 1 dhe 2); për të vlerësuar klimën e biznesit në sektor, efektin e gjithë reformave të ndërmarra dhe interesin e komunitetit të biznesit për veprimtaritë minerare, vlerën e investimeve në sektorin minerar (grafiku 3); për të vlerësuar daljen në tregun e lirë të produkteve minerare shqiptare është përcaktuar vlera e eksporteve (grafiku 4); për të vlerësuar ndikimin social të këtij aktiviteti në drejtim të rritjes së të ardhurave që krijohen për këtë komunitet nga veprimtaria minerare; është përcaktuar punësimi (grafiku 5).

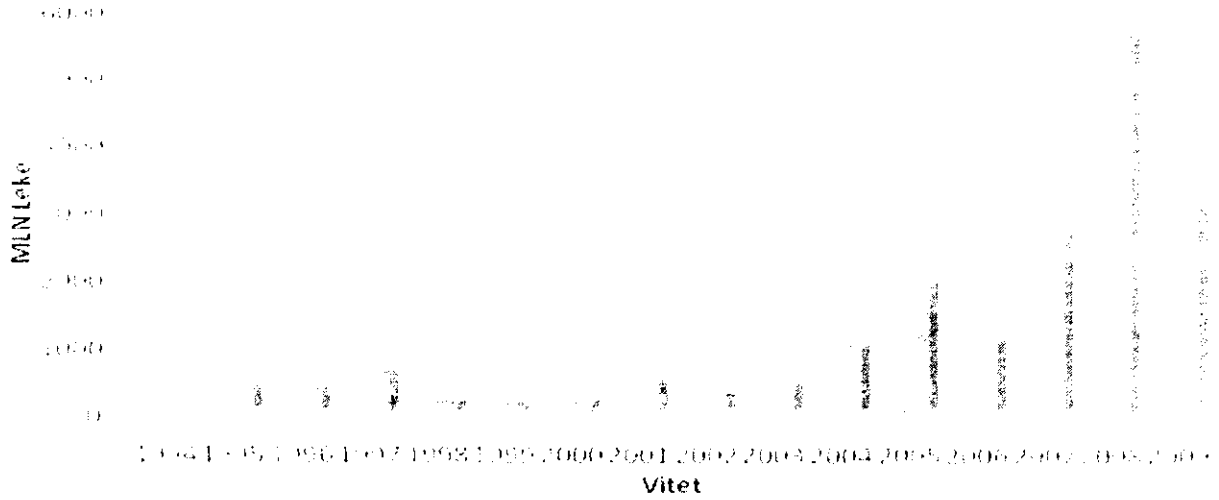
Grafiku 1. Prodhimi i mineraleve në ton

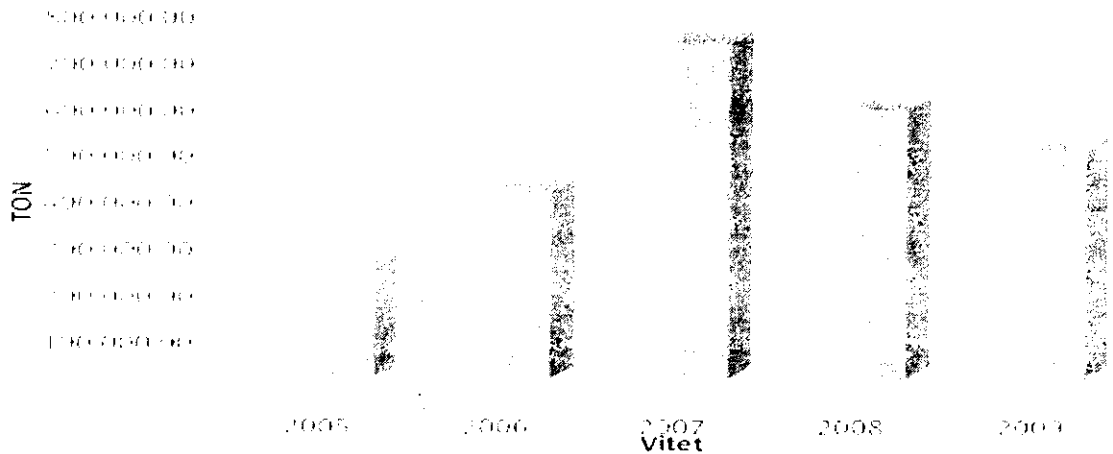
Grafiku 2. Prodhimi i mineraleve në vlerë

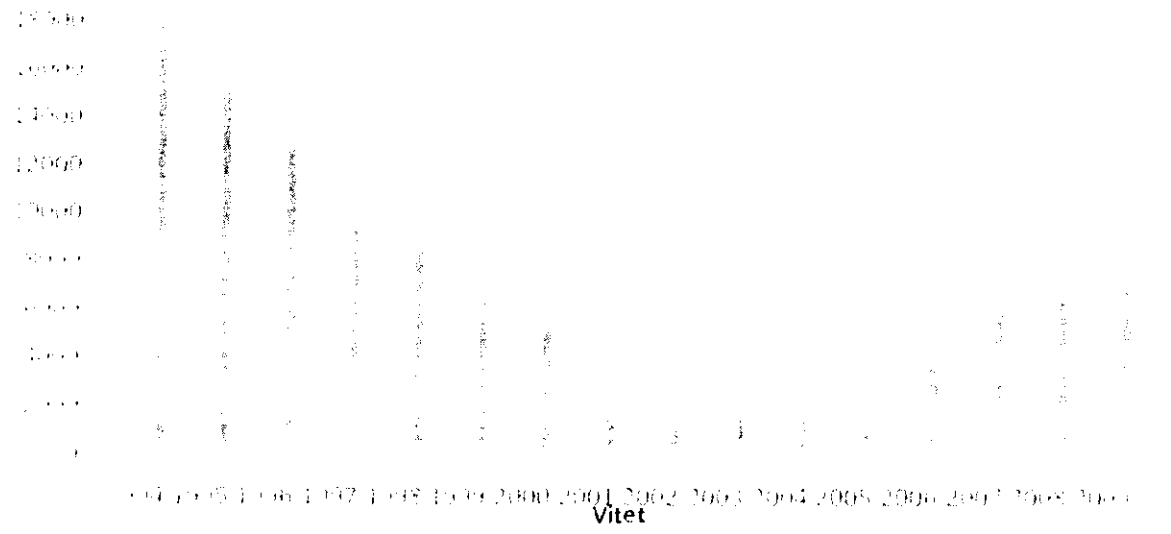
Grafiku 3. Vlerat e investimeve në industrinë minerare

Grafiku 4. Sasia e produkteve të eksportuara

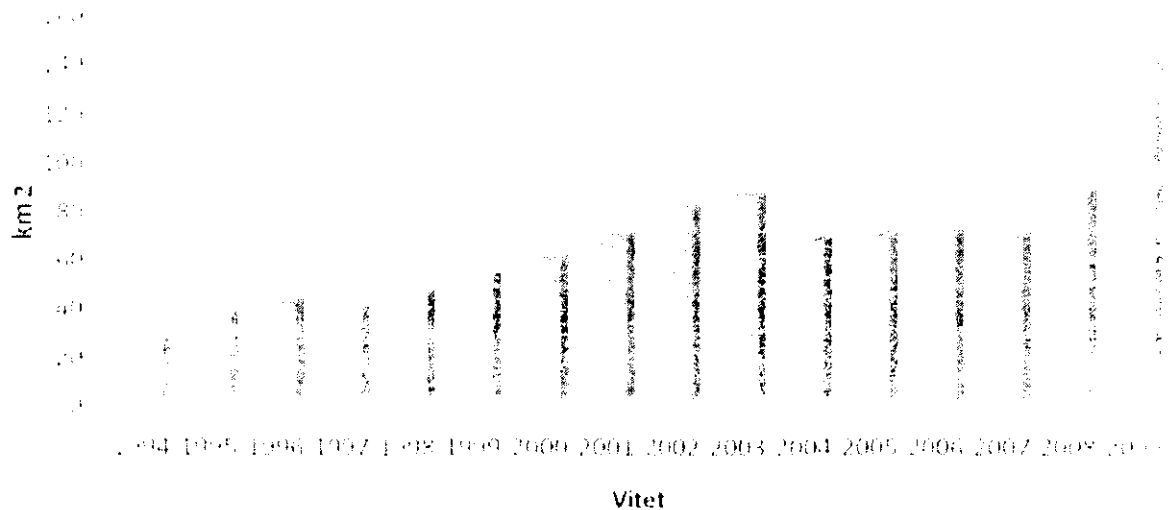
Grafiku 5. Numri i punonjësve të industrisë minerare

Në grafikun 6 dhe 7 pas vlerësimit të sipërfaqes së zënë nga lejet minerare në vite është vlerësuar vlera e prodhimit, investimeve dhe numri i punonjësve për çdo km² si një parametër specifik i cili përcakton faktin së vlera e prodhimit dhe ajo e investimeve për çdo km² është rritur në vite dhe kemi një gradient rritje relativisht të lartë, ndërsa numri i punonjësve për km² ka një rënie drastike e lidhur kjo me mënyrën e menaxhimit privat të bizneseve minerare, dhe rritjen e efektivitetit në punë.

Në tabelën 3 janë dhënë indikatorët e vlerësimit të strategjisë minerare të vlerësuar me bazën e vitit 2005 dhe parashikimi për këta indikatorë për një periudhë 3 vjeçare e lidhur kjo dhe me programin 3 vjeçar të veprimtarive minerare. Këta indikatorë do të përditësohen çdo tre vjet.

Grafiku 6. Sipërfaqja e zonave minerare të mbuluara me leje minerare

Grafiku 7. Vlerat e investimeve, eksporteve dhe numri i punonjësve për çdo km² të mbuluar me leje minerare.

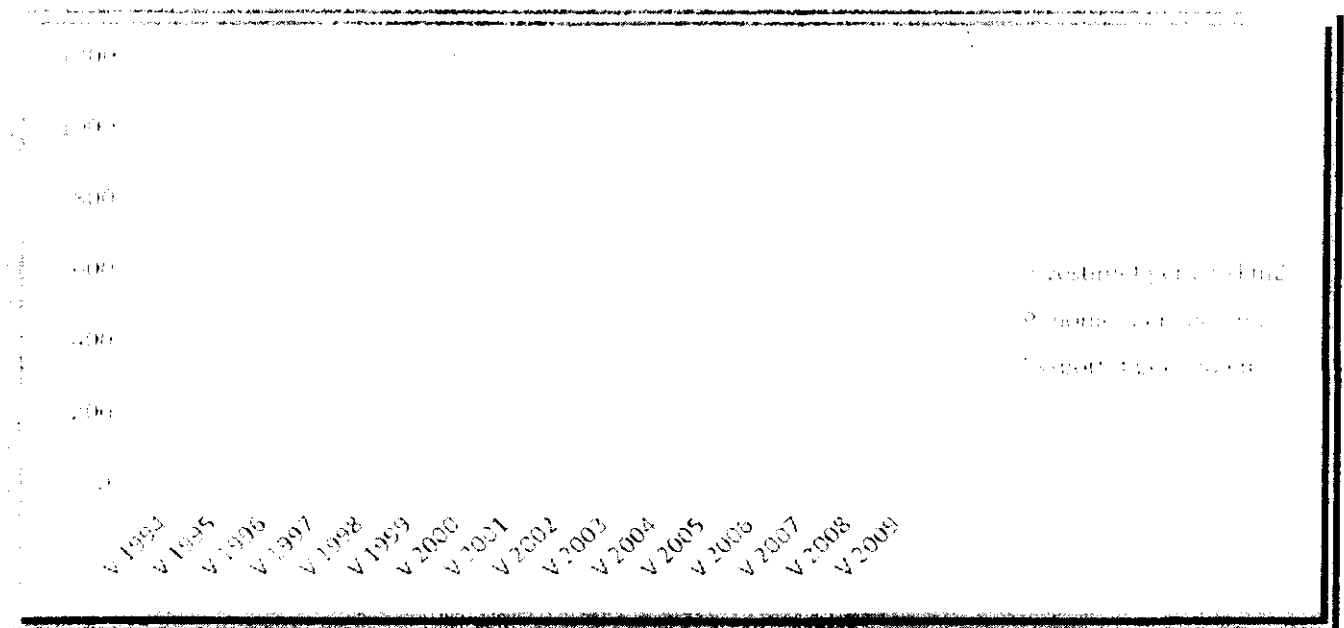

Tabela 3 Indikatorët e monitorimit të strategjisë minerare

Përshkrimi	Njësi	2005 Në vlerë absolute	2005 Në vlerë krahasuese	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Përfitimet nga sektori minerar</i>											
Prodhimi minerar në sasi	ton	2266909	1	0,95	1,49	1,86	1,67	1,93	2,02	2,12	2,23
Prodhimi minerar në vlerë	Mln lek	5745	1	0,44	1,55	2,35	1,81	2,08	2,19	2,30	2,41
<i>Klima e biznesit</i>											
Vlera e investimeve në sektorin minerar	Mln lek	1891,85	1	0,54	1,38	2,94	1,60	1,84	1,93	2,03	2,13
<i>Dalja në treg e produkteve minerare</i>											
Sasia e produkteve minerare në eksport	ton	243378	1	1,65	2,97	2,39	2,03	2,34	2,46	2,58	2,71
Vlera e eksporteve	Mln/€	34384	1	0,80	1,53	2,66	2,37	2,72	2,86	3,00	3,15
<i>Punësimi</i>											
Numri i punonjësve në industrinë minerare	person a	1800	1	2,17	3,33	3,53	3,71	4,27	4,48	4,71	4,94

PROGRAMI I VEPRIMIT ME KOSTOT

Aktiviteti	Synimi	Treguesit	Periudha		Efektet	Institucionet pjesëmarrëse	Kosto totale për 15 vjeçarim
			Fjllimi	Përfundimi			
Legjislacion, Politika, Strategji							
Plotësimi i kuadrit ligjor rregullator të veprimtarive minerare	Përafrim e përmirësim legjislacioni	Aktet nënligjore të ligjit për sektorin minerar	Sht-10	Maj-11	Përshtatshmëri me direktivat e BE për aktivitetin minerar; Shpejtim i procesit të lejdhënies: Planifikim minerar. Shfrytëzim racional të rezervave minerare: Rehabilitim në ambientin për minierat e shfrytëzuara dhe të mbyllura: Përfshirje të autoriteteve lokale: Mundësi ngritjes cilësore të studim-projektim-zbatimit në veprimtarinë minerare: Menaxhim me efektivitet të burimeve minerare. Rivlerësim i rezervave minerare: Garanci e realizimit të detyrimeve të lejeve minerare. Transparencë.	Institucionet minerare	
Vendime të Këshillit të Ministrave			Sht-10	Shk-11		METE	3500000
Akte nënligjore. Rregullore si urdhra të Ministrit			Sht-10	Maj-11		Ministri të linjës	3500000
Strategji minerare			Sht-10	Shk-11		Ministria e Integritit, QKL, Grupet e Interesit	500000
Programi veprimit 3 vjeçar			Sht-10	Shk-12		Këshilli i Ministrave	500000
Plani veprimit 1-vjeçar.			Sht-10	Shk-13			250000
Implementimi I EITI.			Maj-09	Maj-2011 dhe në vazhdimësi			600000
Kosto Totale (kosto e pagave nga buxheti i shtetit sipas kohës për çdo pjesëmarrës në grupet e punës te planifikuara në PBA)							8850000
Forcim Institucional							
						Institucionet gjeologo-minerare	
Përfundimi i ristrukturimit të institucioneve minerare:	Përsosje efektivitet në mbikëqyrjen e monitorimin minerar dhe monitorimin post minerar	plotësim me personel I AKBN, SHGJSH, RISHM	Sht-10	Maj-11		METE, Ministria e Financave	150000000

Trajnimi profesional i strukturave administrative:	Profesionalizëm në punën e institucioneve që mbulojnë aktivitetin minerar	Kurse trajnimi personeli brenda dhe jashtë vendit	Çdo vit		Rritje e nivelit profesional të personelit të institucioneve minerare. Përmirësim e modernizim të bazës logjistike të institucioneve minerare. Realizimi i rolit shërbyes të shtetit. Bashkëpunim e Shkëmbim eksperience	Universitetet minerare	45000000
Rritja e bazës Logjistike të institucioneve minerare:		Pajisje të reja për aktivitetet e institucioneve minerare	Çdo vit			Këshilli i Ministrave	45000000
Bashkëpunim mes institucioneve brenda dhe jashtë vendit		Pjesëmarrje në tema bashkëpunimi me Institucione nga vende të BE	Çdo vit		Përfshirje të burimeve njerëzore të afta profesionalisht.		
Aktivizim i burimeve njerëzore të aftë profesionalisht në fushën e mineraleve, metaleve dhe energjisë.		Pjesëmarrje dhe atashim pranë AKBN, SHGJSH, RISHM, të burimeve të afta njerëzore	Sht-10	Maj-11			
Kosto Totale (kosto që duhet te planifikohet në PBA)							240000000
Përmirësim i Klimës së biznesit, tërheqje e investimeve							
						Institucionet gjeologo-minerare	

Hartimi i modeleve promovuese të zonave të njohura minerare: Studime komplekse për rajone të caktuara minerare për zgjerim kërkimi, teknologji bashkëkohore përpunimi të tyre: mbi tregun minerar	rritje të punësimit në këtë sektor zhvillim të zonave rurale	Publikimi vjetor i Modeleve promovuese dhe broshurave informuese të aktivitetit e tregut minerar	çdo vit		Përcaktohen drejtimet kryesore në procesin e promovimit dhe realizimit të tij: Shfrytëzim të mineraleve të rinj dhe produkte të përpunuara minerare: Informim për aktivitetin minerar. Kompletimin e bazës së të dhënave për lejet minerare dhe informatizimi i saj: vlerësimi i gjendjes aktuale dhe zhvillimi perspektiv në aktivitetin e tregut minerar në vend e me gjere: Informacione komplekse për metalogjeninë e thellësisë si bazë e veprimtarisë kërkuese zbuluese	METE	7500000	
Broshura gjashtëmujore informimi për tregun minerar.		Broshura promovuese	çdo vit			Ministri të linjës	150000	
Përpilimi i hartës dixhitale të zonave minerare , përditësimi i saj; Zhvillimi i GIS mbi baza të ecjes hap pas hapi..		Harta dixhitale e zonave minerare	dy here në vit	Sht-11		Këshilli i Ministrave	500000	
Përpilimi i hartës së programimit të veprimtarive minerare sipas planifikimit territorial dhe përditësimi i saj;		Harta e Programit të veprimtarive minerare	Sht-10	Shk-11			500000	
Përpilimi i hartës metalogjenike të thellësisë, përditësimi i saj		Harta metalogjenike e thellësisë	Sht-10				700000000	
Kosto Totale (te planifikuara ose që planifikohen në PBA)								708650000
Mbikqyrje e Monitorim Efektiv								

						METE	55500000
Realizimi i një kontrolli mbikëqyrje të vazhdueshme të subjekteve minerare sipas kërkesave të legjislacionit minerar.	Miradministrimin e burimeve natyrore minerale	Kontroll sipas kërkesave të ligjit minerar të subjekteve minerare	në vazhdimësi			<i>Kontrollin teknik të dokumentacionit për marrjen e të drejtës minerare:</i>	Institucionet minerare
Realizimi i një kontrolli dhe opionence teknike e dokumentacionit për marrje të të drejtave minerare.	Shfrytëzim racional të këtyre pasurive	Oponenca teknike e dokumentacionit për marrjen e të drejtave minerare	në vazhdimësi			<i>Verifikimin e zonës minerare; Monitorimin e rreziqeve minerare; Monitorimin për dëmet e shkaktuara nga aktiviteti minerar:</i>	Ministria e Mjedisit
Realizimi i monitorimit të vazhdueshëm të subjekteve minerare sipas kërkesave të legjislacionit minerar.	Mbrojtje të ambientit në zonat minerare dhe Evitimin e katastrofave minerare	Monitorim i vazhdueshëm i zonave minerare	në vazhdimësi	Sht-14		<i>Kontrollin sipas kërkesave të ligjit për zbatimin e projekteve minerare të përpunimit të mineralit.</i>	Ministria e Brendshme dhe Pushtetit Vendor
Përfundimi i mbylljeve të minierave joefektive.		Realizimi i projekteve të mbylljes së minierave	Sht-11			<i>Kontrollin financiar për sasi të e shfrytëzuara dhe të shitura duke garantuar Transparencë në aktivitetin e çdo biznesi minerar:</i>	60000000
Monitorimi i rehabilitimit të zonave minerare.		Harta e rrezikut minerar të Shqipërisë	në vazhdimësi			<i>Kontrollin e shfrytëzimit të rezervave sipas programeve të miratuara; Monitorimin e aktivitetit minerar dhe atij postminerar:</i>	60000000
Monitorim i rreziqeve minerare në njësitë nxjerrëse dhe përpunuese ekzistuese të mineraleve.			në vazhdimësi	Shk-11		<i>Kontrollin e zbatimit të rregullave të sigurisë në punë; Monitorimin e zonave minerare sipas kërkesave të ligjit</i>	500000

Përpilimi i hartës dixhitale së reziqeve minerare			Sht-11	<i>Kontrollin për nivelin profesional të punonjësve dhe trajtimin e tyre; Përfundimi i mbylljes së minierave jo efektive; Krijimi i opsioneve të veprimit në momente emergjente</i>	
Kosto Totale e aktivitetit (te planifikuara ose që planifikohen në PBA pjesa e rehabilitimit detyrim i kompanive minerare)					239000000
Kosto totale për realizimin e aktiviteteve të strategjisë minerare gjatë 15 vjetëve					1.196.500.000.00

NR.PROT.1867/2
DATE 8.7.2011

MINISTRISË SË EKONOMISË, TREGTISË
DHE ENERGJETIKËS
MINISTRISË SË DREJTËSISË
MINISTRISË SË FINANCAVE
MINISTRISË SË MJEDISIT, PYJEVE DHE
ADMINISTRIMIT TË UJËRAVE
QENDRËS SË PUBLIKIMEVE ZYRTARE

Gjergj LEZHJA
Sekretari i Përgjithshëm

